

Poticanje i ometanje dječjeg likovnog stvaralaštva

Car, Matilda

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:400524>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATILDA CAR

POTICANJE I OMETANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA

Završni rad

Pula, rujan 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATILDA CAR

POTICANJE I OMETANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA

Završni rad

JMBAG: 0011161471, redovni student

Studijski smjer: Predškolski odgoj

Predmet: Metodika likovne kulture

Znanstveno područje: Umjetničko područje

Znanstveno polje: Likovna umjetnost

Znanstvena grana: Likovna pedagogija

Mentor: Breza Žižović, mag. art. paed.

Pula, rujan 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

_____

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu
Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

_____

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti
tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja
Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i
sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o
autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi
promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

_____

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. LIKOVNO STVARALAŠTVO DJECE	2
3. FAZE RAZVOJA DJEČJEG LIKOVNOG IZRAŽAVANJA.....	3
4. DJEČJI CRTEŽ	6
4.1. LIKOVNI SIMBOLI U DJEČJEM CRTEŽU	6
4.1.1. Linije	6
4.1.2. Kružće linije	7
4.1.3. Vibrirajuće linije	8
4.1.4. Šaranje	9
4.1.5. Mrlje.....	10
4.1.6. Točke – crtice	10
4.1.7. Niz	10
4.1.8. Ravne linije	11
4.1.9. Vodoravne linije	11
4.1.10. Okomite linije	11
4.1.11. Kose linije	11
4.1.12. Krug.....	11
4.1.13. Kvadrat	12
4.1.14. Štapić – valjčić, kuglica, pločica, komadić	13
4.1.15. Otvor, udubina	13
5. OMETANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA	14
6. POTICANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA	16
7. POTICAJI U LIKOVNIM AKTIVNOSTIMA STUDENATA	19
7.1. LIKOVNA AKTIVNOST: „PAŠKA ČIPKA“	20
7.1.1. DJEČJI LIKOVNI RADOVI – „PAŠKA ČIPKA“.....	26
7.1.2. POTICAJI U PROVEDENOJ AKTIVNOSTI:.....	30
7.2. LIKOVNA AKTIVNOST: „ZULU – RATNIČKI NAKIT“	31
7.2.1. DJEČJI LIKOVNI RADOVI – „ZULU RATNIČKI NAKIT“	37
7.2.2. POTICAJI U PROVEDENOJ AKTIVNOSTI :	39
7.3. LIKOVNA AKTIVNOST: „ANTONI GAUDÍ – MOZAIK“	40
7.3.1. DJEČJI LIKOVNI RADOVI – „ANTONI GAUDÍ MOZAIK“	46

7.3.2. POTICAJI U PROVEDENOJ AKTIVNOSTI:	51
7.4. LIKOVNA AKTIVNOST: „ZLATNI MOST U VIJETNAMU“	52
7.4.1. DJEČJI LIKOVNI RADOVI – „ZLATNI MOST U VIJETNAMU“	56
7.4.2. POTICAJI U PROVEDENOJ AKTIVNOSTI:	59
8. ZAKLJUČAK	60
9. LITERATURA	61
10. POPIS SLIKA	62
11. PRILOZI	64
SAŽETAK	70
SUMMARY	72

1. UVOD

Odgojno-obrazovni rad u području likovne kulture vrlo je važan u razvoju djece predškolske dobi. Odgojitelji su kreatori, organizatori i izvoditelji odgojno-obrazovnog procesa, odgovorne osobe za postignuća djece u svim razvojnim područjima pa tako i u području likovne kulture. Danas živimo u dobu kada je tehnologija mnogo naprednija nego prije, te su se samim tim djeci otvorila vrata zabave koja ne zahtijevaju korištenje mašte ili veliku angažiranost bogatstva dječjeg uma. Djeca sve manje interesa pokazuju za stvaranje vlastite igre, vlastitih djela ili rješenja. Dijete likovno stvaralaštvo smatra jednim oblikom svoje igre. Dijete likovnim stvaralaštvom i igrom upoznaje svijet i vlastite osobnosti. Upravo su odgojitelji i odrasle osobe u djetetovoj okolini ti koji potiču ili ometaju dječju slobodu i stvaralaštvo. Vrlo je važno znati koje materijale za rad prilikom likovne aktivnosti ponuditi djeci, a da pritom ne ograničavamo njihovu kreativnosti. Prilikom izbora materijala nije bitno obratiti pažnju samo na one koji ograničavaju kreativnost, već treba obratiti pozornost i na one materijale koji će zagolicati maštu djece.

Cilj ovoga rada je objasniti što predstavlja ometanje i poticanje dječjeg likovnog stvaralaštva i kojim sve postupcima to postizemo. Dakle, u ovome radu biti će navedeni postupci pomoću kojih ometamo, a i oni postupci kojima djeci razvijamo njihovu maštu i kreativnost. Za razumijevanje ometanja i poticanja dječjeg likovnog stvaralaštva potrebno je znati više o dječjem crtežu i razvoju dječjeg crteža.

Iz toga razloga u prvom dijelu završnog rada se govori o likovnom stvaralaštvu djece, navode se faze razvoja dječjeg crteža i objašnjava se dječji crtež, zatim se ističu likovni simboli. U drugom dijelu rada spominju se i navode načini ometanja i poticanja dječjeg likovnog stvaralaštva, nadovezuju se likovne aktivnosti koje su odabrane iz projekta „Put oko svijeta“ kojima smo prikazali koje su sve poticaje studentice upotrebljavale.

Za izradu ovoga rada bilo je potrebno koristiti se stručnom literaturom ponuđenom u knjižnici i onom na mrežnim stranicama.

2. LIKOVNO STVARALAŠTVO DJECE

‘Svako dijete je umjetnik, no problem je kako ostati umjetnikom nakon što dijete odraste. Kao dijete sam crtao kao Raphael, no kad sam odrastao trebao mi je cijeli život da ponovno počnem crtati kao dijete.’

Pablo Picasso

Već u najranijoj dobi djeca svojim malim rukicama oblikuju stvari u svojoj okolini. Bilo da sjede za stolom dok ručaju i "modeliraju" od pulpe kruha ili se igraju i istražuju mogućnost oblikovanja rukama dok grade toranj kockicama. Djeca nesvjesno stvaraju i kreiraju nove objekte i daju im novu dimenziju u prostoru slaganjem, preslagivanjem i kombiniranjem. Zapravo, djeca na ovaj način zadovoljavaju svoju unutarnju potrebu za stvaralaštvom i to u dobi kada bi mnogi pomislili da je to nemoguće. Važna i nezaobilazna životna potreba je radost koju im stvaranje donosi, ne samo u najranijoj dobi već i godinama kasnije. Ubrzo nakon "kiparskih" zahvata djeca se susreću s podlogom na kojoj se može ostaviti trag prstom, npr. pijesak, i na taj način djeca ostvaruju svoje prve crtačke uratke, a uz pristupačnost slikarskog materijala počinju slikati uz silno uzbuđenje zbog raznolikih mogućnosti koje im pruža boja. Likovnost djeca istražuju od trenutka kad počnu istraživati svijet oko sebe. (Balić Šimrak, 2010.)

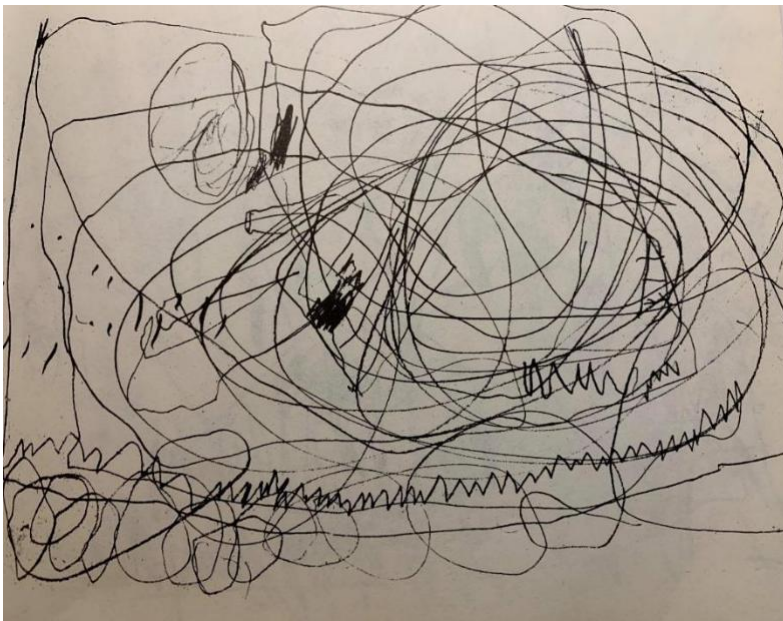
Kako navode autori Herceg, Rončević i Karlavaris (2010.), igra se smatra jednim od najprimjerenijih oblika učenja i poticanja stvaralaštva, odnosno dječja igra i dječje likovno stvaralaštvo u mnogim su segmentima međusobno povezani i u uzajamnom su odnosu. Djeca se putem igre izražavaju i likovno stvaralaštvo se smatra jednim oblikom igre. Djeca mogu nacrtane crteže smatrati objektom svoje igre. Odgojitelji su ti koji mogu pomoću likovnog stvaralaštva omogućiti nastavak te aktivnosti ili igra može biti poticaj za uključivanje djece u likovno izražavanje. Povezanošću igre i dječjeg likovnog izražavanja ostvaruju se mnoge pozitivne promjene u svim područjima dječjeg razvoja.

3. FAZE RAZVOJA DJEČJEG LIKOVNOG IZRAŽAVANJA

Prema (Herceg, Rončević, Karlavaris, 2010.) faze razvoja dječjeg likovnog izražavanja podijeljene su na:

FAZA ŠARANJA od 1 god. 5 mj. do 3 god. 5. mj. tijekom ove faze šare se mijenjaju od jednostavnih crta koje nastaju povlačenjem iz zglobova ramena i lakta do manjih kružnih crta nastalih povlačenjem iz zglobova šake i prstiju.

Crtanje je postignuće psihičke potrebe da djeca nešto izraze i njihove motoričke

spretnosti da to omoguće. Razvoj motorike uvelike utječe na karaktere i promjene u vrsti šaranja.

Šaranja je u početku pravolinijsko, a kasnije kružno, i sve preciznije s uključivanjem različitih varijanata šara. (Herceg, Rončević, Karlavaris, 2010.)

Slika 7. Predodžba i poimanje dječje garderobe

Izvor: Belamarić, D., 1986;27

Kako navode autori (Grgurić, Jakubin, 1996.) faza šaranja se naziva i faza izražavanja primarnim simbolima, te u ovoj fazi postoji nekoliko razdoblja. Prvo razdoblje primarnih simbola je nesređen ili slučajni likovni izraz koji počinje oko prve godine i traje do druge ili treće. Taj izraz nije slučajan, sastavljen je od crta načinjenih jednostavnim pokretima. Olovka se obično drži grčevito među prstima, a zglob se ne miče. Ponekad dijete pomno prati što čini, ali je važnost gledanja u praćenju i uživanju u liniji, a ne u kontroli linije. Linije su obično zakrivljene u polukružnu pravcu prema tijelu, ili se kreću gore-dolje ako je lakat savijen. Olovka se rijetko diže s papira osim kad dođe do kraja pokreta.

FAZA SHEME od 3 god. 6 mj. do 5 godina ili faza izražavanja složenim simbolima. U ovoj se fazi prikazuju prepoznatljive figure i objekti s najjednostavnijim elementima. U ovoj fazi prepoznajemo djetetovu namjeru da nešto prikažu, ali je taj prikaz oskudan. Zbog toga na ljudskom tijelu dijete obavezno prikazuje lice, a udovi su često bez oblika tijela. Isto je tako na licu važan prikaz očiju i usta, a kasnije prikazuju nos, kosu i uši. Na sličan način tijelo se prikazuje najčešće kao krug, elipsa, trokut, a noge i ruke dugo nemaju svoju debljinu. U ovoj fazi djeca mogu prikazati ruke s većim brojem najčešće dugačkih prstiju zbog emocionalnog prema osobi naglašenih radnih sposobnosti. U ovoj fazi se može uočiti princip glavnog pravca kojim se ljudska figura prikazuje u vertikali, a životinja u horizontali.

FAZA RAZVIJENE SHEME od 5 do 8 godina ili prema (Grgurić, Jakubin, 1996.) faza intelektualnog realizma. U ovoj se fazi prvobitna shema prikazivanja čovjeka i objekata upotpunjuje mnogim detaljima. U tom prikazu rado se ističu neki simboli koji pokazuju simpatije djeteta prema prikazanoj osobi. Osim toga, proširuje se i broj tema koje djeca crtaju. Prikaz prostora se najčešće odvija u početku, prikazom profila glave, pokretom ruku i nogu, savijanjem udova u laktu i koljenu,... Prikaz prostora odvija se od jedne vodoravne crte na dnu papira koja označava zemlju i trake na vrhu papira koja označava nebo.

FAZA OBLIKA I POJAVA – faza vizualnog realizma od 8 do 10 godine. U ovoj se fazi realnost prikaza figura i objekata još više povećava, a prikazuju se profil, pokret i osnovni prostorni odnosi. Preciznijim promatranjem djeteta prikazuje bogatije predodžbe svijeta tako da se, osim potpunijeg prikaza figura i objekata, javljaju elementi prikaza pokreta figura, što počinje prikazom profila kao i prikaza prostora. Prikaz prostora u ovoj fazi je tzv. opisni prostor.

Ove faze su orijentacijske i smjenjuju se kod djece u različitim vremenskim razdobljima. (Herceg, Rončević i Karlavaris, 2010.)

4. DJEČJI CRTEŽ

Dječji crtež je sredstvo komunikacije između djeteta i okoline. Dječji su crteži prepuni poruka koje nam dijete šalje, a te poruke sadrže spoznaje o životu i svijetu koje dijete otkriva. Osim što nam dijete nesvjesno putem svog crteža šalje poruke, tako nam nesvjesno govori o svom razvoju, svojim emocijama, određenim doživljajima, shvaćanjima, a ujedno i o nedostacima i poteškoćama koje su prisutne. Većini djece crtanje predstavlja ugodnu aktivnost. Djeca otvoreno govore o svojoj likovnoj aktivnosti, odnosno ne pokušavaju prikriti prave osjećaje ili napraviti nešto za odrasle. Dapače, dijete je cjeloviti individuum i upravo to se očituje u njegovu pristupu likovnom izražavanju. Sva su djeca različita. Stoga, neku djecu više zanima manipulativni aspekt likovnog izražavanja i užitak u taktilnim osjetima s glinom, dok je za druge pak važniji vizualni aspekt – oni su zainteresirani za svladavanje oblika ili izbor boja. Obilježja dječjeg izraza su spontanost, skladnost, ritmičnost, ekspresija, što se očituje u sjedinjavanju realnog i fantastičnog. (Grgurić, Jakubin, 1996.)

4.1. LIKOVNI SIMBOLI U DJEČJEM CRTEŽU

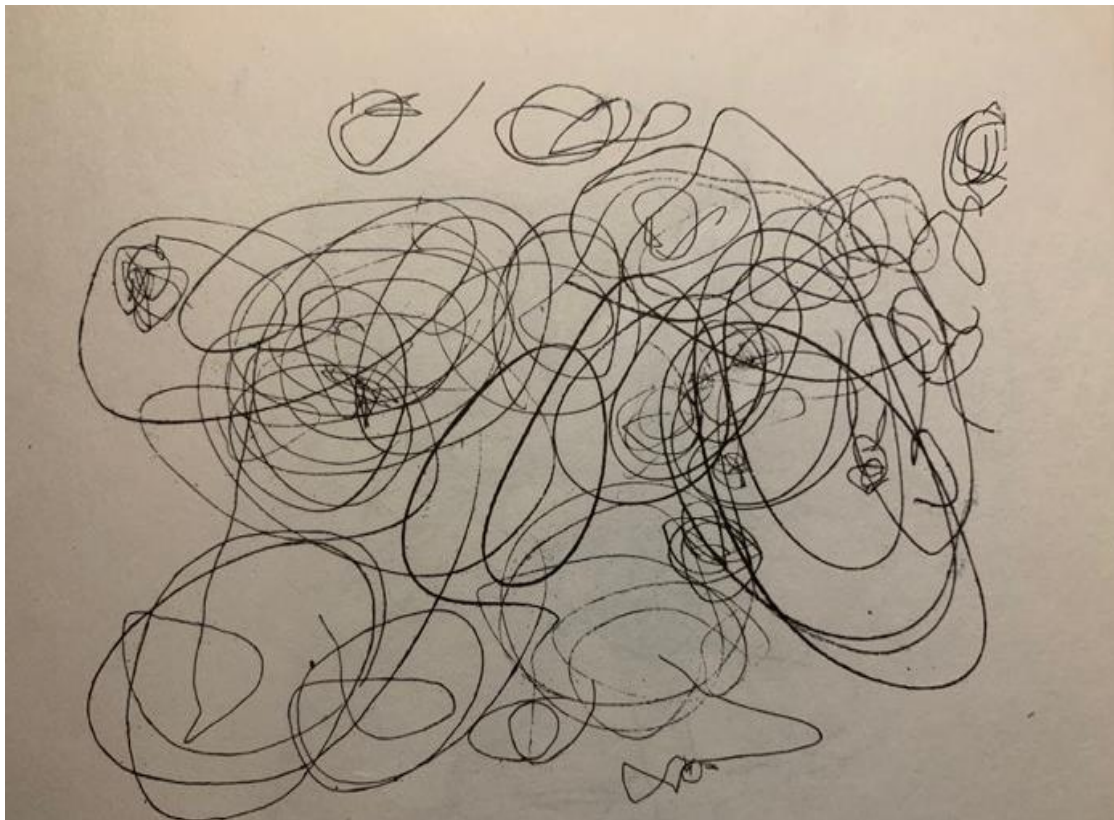
Likovno stvaralaštvo djece najmlađe dobi temelji se na likovnim simbolima koji svojim oblikom i odnosima prikazuju neku unutrašnju ili vanjsku stvarnost djeteta. Likovni simboli se kod djece javljaju spontano i prirodno. Započinju s linijom, zatim kružecom linijom, vibrirajućom linijom, nakon čega započinje šaranje i stvaranje mrlja na podlozi. Nakon šaranja slijede ravne, vodoravne, okomite i kose linije, pa sve do nešto kompleksnijeg kruga i kvadrata.

4.1.1. Linije

Linije su prvi likovni znakovi kojima djeca započinju likovnu igru i izražavanje. Ovisno o razvoju pojedinog djeteta pojava linija se odvija oko druge godine, no može se dogoditi i ranije ili kasnije. Stvaranje linija za djecu ove dobi istodobno predstavlja i izraz i čin. Djeca linijama prikazuju događanja, odnosno njihova poimanja i viđenja koja nadrastaju predmetnost i konkretnost vizualnog svijeta. Crtajući linije, djeca slijede unutrašnju sliku nekog događanja, poistovjećuju se s njime, sudjeluju u njemu, odnosno ponovno ga stvaraju.

Kretanje je prvi i najčešći sadržaj likovnih radova najmlađe djece. Upravo se kretanje može najjednostavnije i najadekvatnije izraziti linijama. Za djecu kretanje uvijek predstavlja neki oblik života i življenja.

Usko povezana i neodvojiva od kretanje jest **funkcija** oblika. Kada djeca usmjere svoju pažnju u neki oblik, ona ne opažaju njegov izgled – njegov oblik i površinu, već gledaju u funkciju i svrhu datog oblika ili pojave, u sile – energije koje ih uzrokuju i održavaju. Na ovaj način djeca dosižu apstraktnu razinu pojava. Različitim linijama djeca izražavaju različite događaje i aspekte življenja.

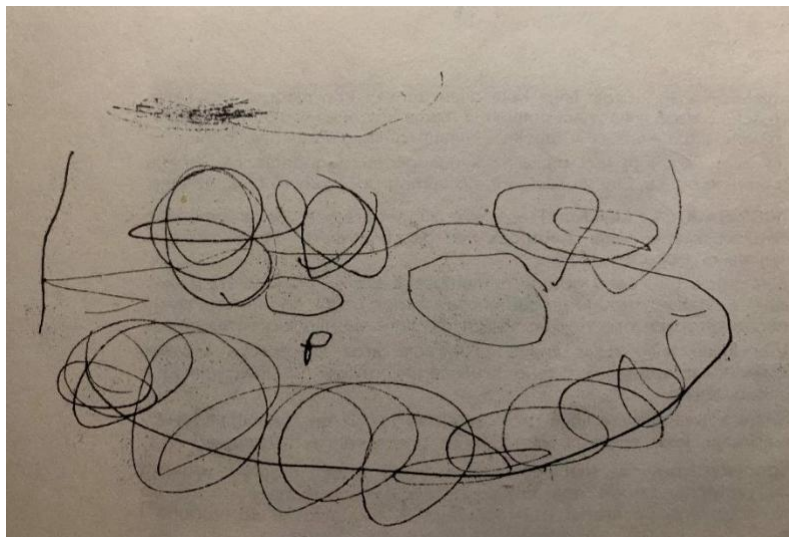

Slika 1. Prikaz linija

Izvor: Belamarić, D., 1986;15

4.1.2. Kružće linije

Kružće linije, uz opće značenje življenja, same po sebi donose i određuju prostor, odnosno izražavaju kretanje prostorom. Istovremeno mogu sadržavati nešto živo i izražavati da je nešto pokrenuto živom snagom. U ovoj razvojnoj fazi (razvojna faza primarnih simbola) dijete ne izdvaja pojedine oblike iz sveukupnosti događanja.

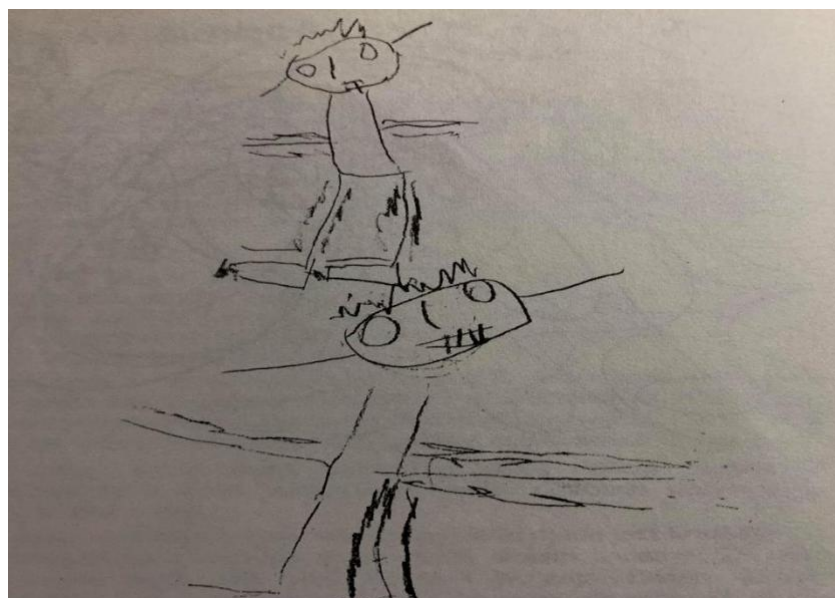

Slika 2. Prikaz kružećih linija

Izvor: Belamarić, D., 1986;15

4.1.3. Vibrirajuće linije

Treperave ili vibrirajuće linije najčešće izražavaju unutrašnju živost nečega, vanjskom oku nevidljivo treperenje života. Vibrirajuće linije još označavaju prodiranje kroz prostor, a također i sposobnost kretanja. Osim vibrirajućih i kružeće linije mogu značiti oživljavanje nekog oblika. Kružeće i vibrirajuće linije su produžetak i izraz unutrašnjih ritmova i pulsiranja, kroz svijest i ruku djeteta prenesenih u likovni rad.

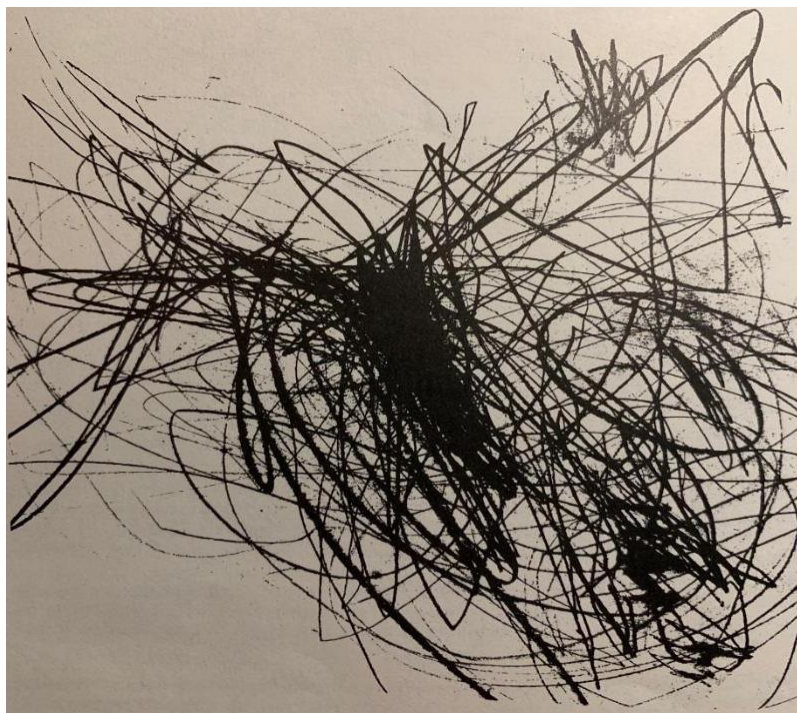
Slika 3. Vibrirajuće linije

Izvor: Belamarić, D., 1986;16

4.1.4. Šaranje

Dojam slobodnog kretanja linija, ili što se obično naziva šaranje, smatra se manjkavošću rada, odnosno djetetovom nedoraslošću i nesposobnošću. Stavom da dječju aktivnost u kojoj se ne vide i ne prepoznaju konkretni oblici nazivamo šaranjem nehotice ometamo i zaustavljamo razvoj likovnih sposobnosti djece. No, i šaranje je poruka kojom dijete likovnim jezikom govori: "Ne razumijem što se od mene traži". Djeca šaranjem prenose informaciju da im nešto nije zanimljivo, da im je dosadno, da se osjećaju nesigurno, pa tom aktivnošću pokušavaju prikriti svoja stvarna osjećanja. Porukom koju prenosi, šaranje postaje važan signal da dijete ne razumije što se od njega očekuje, da ne može slijediti i ne razumije situaciju. Stoga, ako se preko te poruke prijeđe, neizostavno nastaje kraći ili dulji zastoj u razvoju djeteta.

Slika 4. Šaranje

Izvor: Belamarić, D., 1986;18

4.1.5. Mrlje

Mrlje su veća ili manja zgusnuta i tamna područja. Dijete je uočilo da postoji razlika između slobodnog i praznog prostora kroz koji se može kretati i oblika koji se u njegovom iskustvu javlja kao nešto što zaustavlja, što se opipom osjeća kao tvrdo i čvrsto. Na ovaj način dijete ustanovljava pojam materije – mase i to izražava kao zgusnuto kretanje – vibriranje.

Dijete percipira svijet onakvim kakav on jest u svojim primarnim i osnovnim pojavama. Mrlja je djetetovo otkriće i ukoliko na to reagiramo negodovanjem ili ignoriranjem potiskujemo i ometamo prirodni tok razvoja, odnosno onemogućujemo prirodni i optimalni razvoj svijesti i sposobnosti djeteta.

4.1.6. Točke – crtice

Prije ili kasnije dijete uočava da događaji traju neko vrijeme, a onda u jednom trenutku završe ili su prekinuti, odnosno dijete uočava da su neki događaji trajni, a drugi trenutačno nastaju i nestaju. Vremensko trajanje će dijete izraziti udarcima olovke po papiru, zbog čega se pojavljuju točke koje često skliznu u kratku liniju.

4.1.7. Niz

Niz kraćih linija ili točaka predstavlja da je dijete uočilo pravilnost, neko ponavljanje odnosa, neki ritam. Time ono usvaja pojam reda. Način na koje dijete prvi put prikazuje unutarnji poriv ka redu vrlo se snažno očituje kod neke djece.

Slika 5. Prikaz svih simbola

Izvor: Belamarić, D., 1986;20

4.1.8. Ravne linije

Da bi ostvarilo ravne linije dijete mora prekinuti spontanu težnju kružnom kretanju rukom, te usmjeriti i voditi ruku u nekom smjeru i manje ili više održati liniju ravnom.

4.1.9. Vodoravne linije

Vodoravne linije označavaju širenje u prostoru, odnosno prostiranje i orijentaciju u prostoru.

4.1.10. Okomite linije

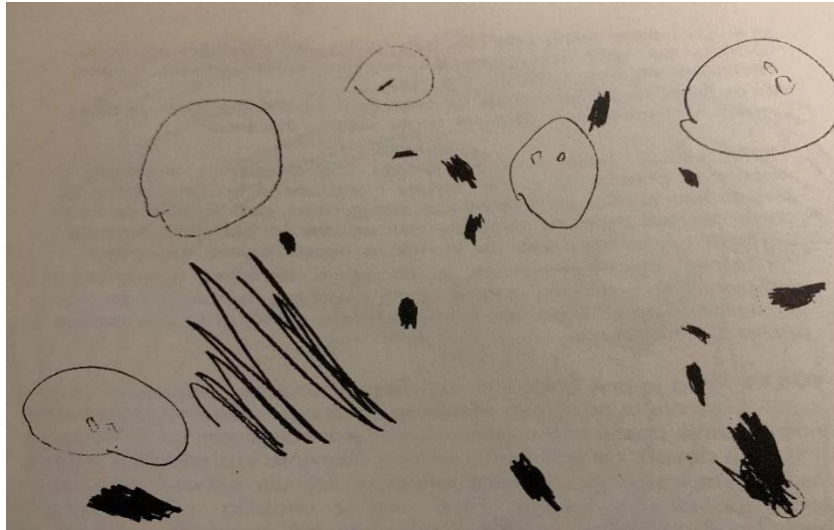
Dulje okomite linije obično predstavljaju neko kretanje uvis ili u dubinu, što pokazuje da je dijete otkrilo sljedeći element orijentacije u prostoru. Otkrićem da živa bića imaju jasnu okomitu liniju koju održavaju dok su živi okomita linija postaje ekvivalent za živo, za rast.

4.1.11. Kose linije

Javljaju se kao prijelaz iz okomitog u vodoravni položaj pa u tom smislu i one označavaju kretanje, zatim se javljaju kao simbol za nestabilnost.

4.1.12. Krug

To je prvi oblik odnosno lik kojeg djeca pronalaze i ostvaruju. On se izdvaja iz prijašnjeg neodređenog kretanja postupnim usporavanjem i kontroliranjem toka i kretanja linija. Taj proces dovodi do uočavanja jednog elementa kruženja koji nastaje kada dijete spoji početak i kraj linije. Na ovaj način dijete izdvaja i određuje dio prostora – plohe na određenom mjestu. Svijet se tada pojavljuje kao mnoštvo pojedinačnih oblika. Čak i sebe dijete doživljava kao pojedinačan oblik. To odgovara poznatoj pojavi da dijete o sebi govori u trećem licu. Pojava krugova u crtežima označava da dijete postaje svjesno sebe kao individue.

Slika 6. Ribe u akvariju

Izvor: Belamarić, D., 1986;22

4.1.13. Kvadrat

Crtanje ravnih linija zahtjeva od djeteta kontrolirano usmjeravanje ruke. Pri crtanju kvadrata to postaje još bitnije. Ako pratimo vlastite osjećaje pri crtanju kvadrata slobodnom rukom postajemo svjesni naglašene pažnje i namjere da vodimo liniju u smjeru koji odgovara predodžbi u našoj svijesti. Isto to doživljava i osjeća dijete, samo vjerojatno mnogo dublje i snažnije. U širem smislu to je moment kada dijete postaje svjesno svoje svijesti. To se podudara s periodom kada dijete počinje upotrebljavati zamjenicu ja govoreći o sebi. Ta dva pokazatelja osvještavanja ne događaju se istovremeno. Obično se kasnije pojavljuje likovni vid te pojave jer okolina veću važnost pridaje govornom jeziku.

Dosad spomenuti simboli odnose se na likovno izražavanje djece različitim crtačkim tehnikama.

4.1.14. Štapić – valjčić, kuglica, pločica, komadić

Navedeni oblici predstavljaju osnovne simbole u likovnom izražavanju djece trodimenzionalnim plastičnim materijalima. Oni imaju jednako značenje kao i osnovni simboli u crtežu.

4.1.15. Otvor, udubina

U likovnom radu s plastičnim materijalima djeca spontano pronalaze specifične mogućnosti ponuđenog materijala kao što su to otvori i udubine u glini, te im daju određena značenja i funkcije. Takvu usmjerenost dječje pažnje prema svrsi i funkciji nečega jasno ilustrira predočavanje i shvaćanje jednog djeteta od oko četiri godine. (Belamarić, 1986)

5. OMETANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA

U razdoblju kada se dijete počinje zanimati za boje, linije i mrlje te ih pokušava samo stvarati, u to isto vrijeme, kada dijete tek otkriva svoju likovnost, postoji opasnost od sputavanja djetetove kreativnosti. To se može dogoditi na razne načine: nekvalitetnim bojankama koje su pune šablonskih oblika, crtanjem djeci kako bi ih se naučilo crtati i još mnogo toga. Do ometanja dolazi najčešće zbog nepoznavanja i nerazumijevanja uloge i funkcije te sposobnosti u razvoju djece, odnosno zbog želje okoline da dijete podučiti kako se crta, slika,... time se postiže upravo suprotan efekt, odnosno umjesto razvoja i interesa za likovni rad, dijete obično odustaje od svojih oblika i prelazi na više ili manje oponašanje danih naturalističkih ili shematskih predložaka.

Kako ne bi ometali dječje likovno stvaralaštvo trebali bi izbjegavati sljedeće:

CRTANJE DJECI – vrlo čest, negativan, ujedno i najdrastičniji primjer negativnog uplitanja u razvoj dječjih likovnih sposobnosti. Nacrane oblike djeca prepoznaju i oponašaju zbog autoriteta odraslih, iako ih zapravo ne razumiju u potpunosti. Tim postupkom se ugrožava i prekida prirodni i svrhoviti način opažanja, shvaćanja i stvaranja oblika, ne potiče se razmišljanje i samostalno zaključivanje već se djecu navikava na pasivnost, preuzimanje gotovih šablona (Belamarić, 1986.)

ISPRAVLJANJE DJEČJIH OBLIKA – ovaj oblik ometanja smatra se jednako negativnim kao i crtanje predložaka, a odnosi se na usmene upute kako nešto nacrtati i na „popravljanje“ dječjih nacranih oblika. Podučavajući djecu kako da nešto naslikaju, nacrtaju ili naprave narušavaju se vlastita viđenja djece, iako je možda osoba koja ih ispravlja priznato sposobna u tome. Kod djece se tako stvara nepovjerenje u vlastite oblike te počinju osjećati nemoć i nesigurnost. Možda je baš zbog tih „greški“ u očima odraslih dijete bilo ponosno i ispravljanjem mu je samo narušeno samopouzdanje (Belamarić, 1986).

SLIKOVNICE ZA BOJENJE – jednostavni oblici u slikovnicama se lako urezuju u dječje pamćenje i vraćaju se iz njega kad god im zatreba sličan oblik. Suprotno tome, ispunjavanjem naturalističkih oblika dijete postaje svjesno njihove složenosti i realističnosti koja je njemu nedostupna, iz čega ono može zaključiti da nije sposobno za likovni rad (Belamarić, 1986).

IZLAGANJE DJEČJIH RADOVA – često izlaganje dječjih radova i primjera na svim mjestima i stalna prisutnost u njihovoj okolini nesvjesno im se nameću i zastiru njihova vlastita viđenja i oblike. Širenje shematskih oblika među djecom dovodi do masovne pojave uniformnih, neinventivnih i praznih oblika u likovnim radovima djece odnosno sprečavanja razvoja jednog dijela njihovih sposobnosti i duha (Belamarić, 1986.)

VREDNOVANJE I PROCJENJIVANJE DJEČJIH LIKOVNIH RADOVA – svako ocjenjivanje ili uspoređivanje likovnih radova djece pred njima samima blokira njihov osjećaj slobode, a time i spontanost, odnosno sposobnost stvaralaštva. Ako je neki djetetov rad dobro ocijenjen, ono će se dobro osjećati i imati želju da nastavi, ali ako je sljedeći rad lošije ocijenjen, djetetovo zadovoljstvo će opadati i ono će se sve više povlačiti i odustajati od likovnog rada (Belamarić, 1986.)

KOMENTIRANJE I PRIGOVARANJE – jednako kao i ocjenjivanje, svaki komentar ili prigovor, pokazano ili prikriveno nezadovoljstvo izaziva nesigurnost kod djeteta i remeti njegovu sposobnost za rad (Belamarić, 1986.)

PRENAGLAŠAVANJE VRIJEDNOSTI – pretjerana pohvala također ima negativan utjecaj i umjesto da je djetetu cilj njegovog rada uživanje u svom stvaralaštvu, njegov primarni cilj postaje pohvala, što posebno u grupi djece rezultira nezdravim odnosima (Belamarić, 1986.)

UREDOST I PRECIZNOST – inzistiranje na urednosti i čistoći radova obično rezultira suprotnim učinkom, precizno crtanje samo po sebi nije nikakva vrijednost, a slučajne mrlje ne umanjuju vrijednost rada, već su njegov cilj unutrašnji procesi koje je taj rad potaknuo u djetetu (Belamarić, 1986.)

ŠIRENJE SHEMATSKIH OBLIKA MEĐU DJECOM – u općem nerazumijevanju likovnog jezika djece sve je češća pojava, osobito u većim grupama djece da shematske oblike preuzimaju jedni od drugih. Sve to dovodi do masovne pojave uniformnih, neinventivnih i praznih oblika u likovnim radovima djece odnosno do umrtvljivanja jednog dijela njihovih sposobnosti i duha (Belamarić, 1987.)

6. POTICANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA

Kada dijete neki oblik pažljivo promatra, kada je njime potpuno zaokupljeno, onda otkriva njegov smisao i značenje. Takvu usmjerenost pažnje djeteta, koja nadilazi uobičajenu opću percepciju, možemo nazvati stvaralačkom percepcijom. Tek kada se ona dogodi, dijete može ići na sljedeći korak i likovno se izraziti što je opazilo i otkrilo. To se ne događa ukoliko mu mi „serviramo“ nekakve „činjenice“ da je more plave boje i sl. Jedan od ciljeva likovnog izražavanja je da opažanjem dijete samo dolazi do određenih shvaćanja i otkrića o promatranom obliku ili pojavi, te da se kreativno izrazi.

Kako bi percipirani sadržaji i otkrića sazreli, razvili se i urezali u svijest djece, potrebno je da se oni ostvare putem nekog medija izražavanja, a likovno izražavanje je jedan od njih. Likovno izraženi sadržaji jačaju sposobnost opažanja, predočavanja i shvaćanja djece, a to opet rezultira snažnijim i bogatijim stvaranjem. Tako se uspostavlja prirodni proces rasta i razvoja njihove svijesti i sposobnosti.

Belamarić (1986) navodi šest načina kako potaknuti djecu na slobodno likovno izražavanje:

USMJERAVANJE OPAŽANJA – prvi i najjednostavniji način poticanja. Možemo poticati opažanje na neki oblik ili pojavu, ali ono što će djecu najviše zaokupiti biti će život, funkcija i svojstva oblika, zatim slijede zanimanje za dijelove oblika. Pa za veličine, vizualna obilježja oblika, materijal, boju i detalje. Najjednostavnije pitanje koje bismo trebali uporno ponavljati je : "Što vidiš i što još vidiš?". Tek kada djeca iscrpe sve svoje odgovore možemo postaviti daljnja pitanja. Nakon toga se postavljaju konkretnija pitanja o aspektima oblik ili pojave ako ih djeca nisu sama pronašla. Dječje verbalne odgovor ne smijemo korigirati, nego ih primati takvima kakvi jesu. Dijete ne mora verbalizirati odgovor, njegov znak pažnje i interesa može biti dodir, čuđenje, osmijeh. Budući da na taj način dijete upoznaje i doživljava neki oblik ili pojavu, ono će ih lako i na svoj način izraziti likovnim medijem. Vrijeme koje je potrebno da dijete nešto percipira i doživi obično je kratko.

Promatranje oblika i pojava i njihovo izražavanje likovnim radom, dva su odvojena procesa. Promatranjem dijete otkriva i pamti oblike i pojave, njihove odnose i značenja, da to kasnije i prerađeno iskaže likovnim jezikom. Djeca ne crtaju ono što konkretno vide, nego ono što izdvajaju, pamte i poimaju o nekom obliku ili pojavi (Belamarić, 1986).

AKTIVIRANJE SJEĆANJA – drugi način pokretanja interesa je razgovor o nečemu što su djeca spontano vidjela i doživjela. Time se aktivira i učvršćuje njihovo sjećanje, čuva bogatstvo doživljavanja i znanja. Kao i pri usmjeravanju pažnje, djeci najprije postavljamo pitanja o tome što su vidjela. U likovne radove koji nastaju nakon usmjerenog promatranja, djeca unose više pojedinačnih podataka, detalja, a u likovne radove koja nastaju prema sjećanju, djeca češće unose značenja i odnose među oblicima, te cjelovitost događanja. Tako se ta dva načina nadopunjuju i čine komplementarnu cjelinu (Belamarić, 1986).

MAŠTANJE, ILUSTRACIJE – maštanje se u likovnom izrazu djece najčešće javlja kao stvaranje novih varijanti i slika na osnovi poznatih događaja ili pojava. Npr. ilustriranje priča i pjesama, zamišljenih događaja...sloboda, spontanost i osmišljeno vođenje u likovnom izražavanju svega što čini život i okolinu je ono što čini dječju maštu bogatom i originalnom. Tada djeca imaju od čega tkati svoje vizije i ideje (Belamarić,1986).

ZAMIŠLJANJE – viša razina stvaranja slika ili imaginacije je sposobnost djece da različite predodžbe i pojmove iz sfere nevidljive stvarnosti pretoče u likovni izraz. Takvu vrstu stvaralačkih sposobnosti možemo poticati ako su djeca navikla da se slobodno i neometano likovno izražavaju. Dijete će gotovo za svaku pojavu, osjećaj, pojam za koje ne znaju stvarno značenje, pronaći likovno tumačenje (Belamarić, 1986).

IGRE S LIKOVNIM MATERIJALIMA – igre olovkom, glinom, bojom..., djeci donose osjećaj slobode, te ih potiče na upoznavanje i ispitivanje svojstava i mogućnosti pojedinog sredstva. U ovim igrama djeca slobodno iskazuju što žele i kako žele, no ne smijemo im mi davati ideje. Stvaralaštvo djece se najuspješnije potiče putem novih sadržaja za koje moraju samostalno pronaći i stvoriti svoje oblike. Dječje

stvaralačke sposobnosti se upotpunjuju i osamostaljuju ako potičemo djecu da i sama pronalaze nove sadržaje (Belamarić, 1986).

POTVRĐIVANJE – Nenametljivo potvrđivanje vrijednosti svakog dječjeg rada, njegove uspješnosti i ljepote, djetetu znači orijentaciju i potvrdu da je na dobrom putu, da je sposobno, da može i zna, a sve mu to daje osjećaj sigurnosti i slobode. I tada dijete stvarno može pokrenuti svoje potencijale, ideje i vizije. Jedan od oblika komunikacije s djetetom je prirodan i nenametljiv interes za njegovo tumačenje radova koji pridonosi našem potpunijem razumijevanju njegova viđenja i shvaćanja svijeta. Pozitivnom atmosferom i likovno stvaralaštvo može postati stalni i aktivni dio dječjeg življenja. Likovno stvaralaštvo se može događati i prirodno i lako poput gledanja, udisanja, trčanja. Tada bi se vjerojatno otvarali daljnji i danas nezamislivi potencijali sposobnosti djece (Belamarić, 1986).

7. POTICAJI U LIKOVNIM AKTIVNOSTIMA STUDENATA

Tijekom ljetnog semestra akademske godine 2018./2019. u sklopu kolegija Metodika likovne kulture 2 pod mentorstvom Breze Žižović, mag. art. paed., pred., studentice Predškolskog odgoja 3. godine provele su diplomske aktivnosti iz kolegija Metodika likovne kulture 2. Projekt je nazvan *Put oko svijeta*, mentorica je predložila likovnu tehniku i likovni problem, a studentice su dobile zadatak odabrati jednu državu, motiv (nešto od kulturne ili tradicijske baštine te iste države), osmisliti tijek aktivnosti i sprovesti je u djelo. Najvažniji dio aktivnosti bio je uvodni ili motivacijski dio putem kojeg su studentice trebale potaknuti djecu. Projekt *Put oko svijeta* izveden je u Dv Centar u Puli. Sudjelovale su tri odgojne skupine koje su ujedno i različite dobne skupine: Zečiči, Sovice i Pčelice. Odgojiteljice skupina su Barbara Kaić, Ana Jelenić, Snježana Vukelić, Žaneta Macan, Jadranka Matijašević Banković i Jasminka Mešić.

Za ovaj završni rad odabrane su četiri aktivnosti iz tog projekta zbog različitih poticaja koje su studentice osmislile.

Slika 7. Projekt Put oko svijeta, tempera, dječak 7,3

IZVOR: Matilda Car

7.1. LIKOVNA AKTIVNOST: „PAŠKA ČIPKA“

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ PREDŠKOLSKI ODGOJ, 3. g.

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE LIKOVNE AKTIVNOSTI U VRTIĆU (PAŠKA ČIPKA)

Dječji vrtić: „Centar“ Pula, odgojna skupina Zečići

Mentor: mag. art. paed. Breza Žižović

Mentor odgojitelj: Žaneta Macan

Studentica: Morena Vuleta

Pula, 11. travnja 2019.

OPĆI PODACI

Dječji vrtić: „Centar“ Pula, odgojna skupina Zečići

Studentica: Morena Vuleta

Broj djece: 22

Dob djece: 4,5 – 5,5

Psihofizičke karakteristike djece: u skupini je 22 djece, 11 dječaka i 11 djevojčica.

Odgojitelj: Žaneta Macan

Odgojna skupina: Zečići

Lokacija aktivnosti: Predškolska ustanova „Dječji vrtić Pula“, Područni objekt „Centar“

Datum izvedbe: 11. travnja, 2019.

STRUČNI PODACI

Prethodne aktivnosti: Aktivnosti koje su prethodile su razgovori o većim hrvatskim otocima, njihovim oblicima, dolasku do njih i slično. Osim toga, pokazivale su se znamenitosti s raznih otoka, a među njima, pokazana je i Paška čipka s otoka Paga.

Cilj aktivnosti: Djecu upoznati s Paškom čipkom, koja je našla svoje mjesto među svjetskim kulturnim nematerijalnim dobrima. Samostalno rješavanje likovnog problema, rješavanje strukturne crte i harmonije na papiru.

Razvojne zadaće:

a) tjelesni, psihomotorički i zdravstveni razvoj

- poticati mišićno-zglobnu osjetljivost pomagalicama i sredstvima
- razvijati sposobnost izvođenja preciznih pokreta

b) emocionalno-socijalni razvoj ličnosti

- razvijati sposobnost samokontrole primjenjivanjem pravila ponašanja za sve sudionike
- poticati na stvaranje pozitivnih emocija tijekom likovne aktivnosti

c) spoznajni razvoj

- razvijati sposobnost opažanja proporcija i strukture crte
- razvijati sposobnost stvaranja novog te poticati djecu na samostalno pronalaženje rješenja

d) komunikacijsko-stvaralački razvoj

- poticati pozitivnu komunikaciju među djecom

LIKOVNI JEZIK

Likovni elementi: strukturna crta

Kompozicijska načela: harmonija

LIKOVNO PODRUČJE

Likovna tehnika: crtačka likovna tehnika, bijela kemijska, crni papir

Materijali i pribor: bijela kemijska, crni papir, fotografije Paške čipke, izrađena Paška čipka

Postupci: crtanje

UMJETNIČKA DJELA: /

KORELACIJA: nematerijalna kulturna baština

METODE: metoda razgovora, metoda izlaganja, metoda istraživanja

PRINCIPI: princip slobodnog likovnog izražavanja, princip primjerenosti dobi djeteta, princip zornosti, princip svjesnosti i aktivnosti

SOCIJALNI OBLICI RADA: individualni rad, frontalni rad

PRIPREMA ODGOJITELJA ZA RAD:

- VARLJEN HERCEG, L. et. al. (2010.) *Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alfa d.d.
- Internetska stranica:
- <http://www.pagpress.com/medija-kutak/galerija-fotografija/image.raw?type=img&id=2070>
- <https://i.ytimg.com/vi/sfXbQjujC1E/maxresdefault.jpg>
- http://novi.strasko.com/wp-content/uploads/2013/05/pag_lace.jpg
- http://fabijanec.com/wp-content/uploads/2017/03/Paskacipka_010-1024x1024.jpg

ARTIKULACIJA AKTIVNOSTI

UVODNI DIO AKTIVNOSTI

Prije provođenja aktivnosti pripremit ću materijale, crne papire i bijele kemijske. Na poleđinu papira ću prethodno napisati ime djece i njihovu dob. Najprije ću pozdraviti djecu i predstaviti im se, zamoliti ih da sjednu u formaciju polukruga, a ja ću sjesti ispred njih. Nakon toga, odigrat ću igrokaz u kojem će glumiti izrađena lutka i ja. U samom igrokazu slijedit će niz pitanja o *paškoj čipki*, proučavanje sitnih vezova, pokušaj izrade čipke vezanjem bijelog konca, opipavanje već izrađene čipke. Zatim ćemo pogledati slike *paške čipke*. Nakon toga slijedit će kratka priča o putovanju na Pag u kojoj će biti objašnjen zadatak.

GLAVNI DIO AKTIVNOSTI

Prije nego što djeca budu sjela za stolove, objasniti ću im da ćemo crtati bijelim kemijskama i da će ispred sebe imati slike *paške čipke*, ali i izrađenu čipku. Reći ću im da se ne trebaju žuriti i da imaju dovoljno vremena nacrtati baš onakvu čipku kakvu oni žele i kakvu su zamislili. Ukoliko nekome bude trebala pomoć, doći ću do njega, usmjeravati ga i poticati, ali i obilaziti svu djecu i prije nego me pozovu za pomoć. Nikoga neću ubrzavati, već svima dati dovoljno vremena, tj. onoliko koliko im bude potrebno. Dok budu crtali, u pozadini će svirati skladba *P. I. Čajkovski – Labuđe jezero*.

ZAVRŠNI DIO

Kada djeca budu završavala s aktivnošću, usmjerit ću ih da odlože svoj rad na predviđeno mjesto. Nakon što svi budu gotovi, ponovno ćemo sjesti u formaciju polukruga. Zajedno ćemo analizirati radove, upitat ću ih „Što si nacrtao/la za Paškicu?“, „Jesi li crtao/la deblje ili tanje crte? Zašto?“. Pohvalit ću ih i zahvaliti što su svi sudjelovali u ovoj aktivnosti.

PRILOZI:

Igrokaz

Ja: Dobro jutro djeco. Ja se zovem Morena i danas ćemo nešto raditi. Jesam li stara ili mlada?

Djeca: ...

Ja: Danas ću vam pokazati kako se izrađuje *paška čipka*, tj. ovo ovdje. Dakle za to mi je potreban jastuk, konac, karton. Sada ću to rukama plesti. Čini li vam se to zanimljivo? Hoće li tko poušati?

Djeca: ...

Ja: Dobro, sada je izrađen jedan dio. Ali ja imam jedno iznenađenje za vas. Pozvala sam u goste jednu svoju prijateljicu Paškicu.

Lutka: Dječice, dobro jutro. Moje ime je Paškica! A kako se vi zovete? Dobro, a kako se ono ja zovem? Morena? Djeco, znate li vi?

Djeca: Paškica!

Lutka: Jeste li vidjeli ovu *pašku čipku*? Koje je boje? Sada ću vam dati jedan komad da opipate i vidite još bliže.

Ja: Vidite djeco kako ova čipka ima sitne, malene vezove, malene kružice, malene cvjetove i pletenice izrađene od bijelog konca.

Lutka: Dodirnite to, je li mekano? Kakvo je još?

Djeca: Nježno, tanko, sitno, lagano...

Lutka: Da! Zato pazite da to polako gledate, sve te malene crtice.

Ja: Sviđa li vam se ova *paška čipka*? Jeste li to ikada prije vidjeli?

Djeca: ...

Ja: Ovdje imaju i slike toga jer je nisam mogla posuditi sa otoka Paga. Taj otok se nalazi u Hrvatskoj? A znate li da se do otoga treba ploviti brodom? Je li tko već išao brodom na otok? Sada zatvorite oči, a ja ću vam ispričati priču o putovanju na Pag.

„Plovi plovi mali brodić,
u njemu su dječica iz skupine Zečići.

S njima idu Paškica i Morena
noseći čipku koju su vidjeli.
Paškica živi na otoku Pagu
pa se vraća kući. Moli djecu
da joj za uspomenu naprave
crtež *paške čipke*.“

Sada Možete otvoriti oči. Jeste li čuli u priči što ćemo danas raditi?

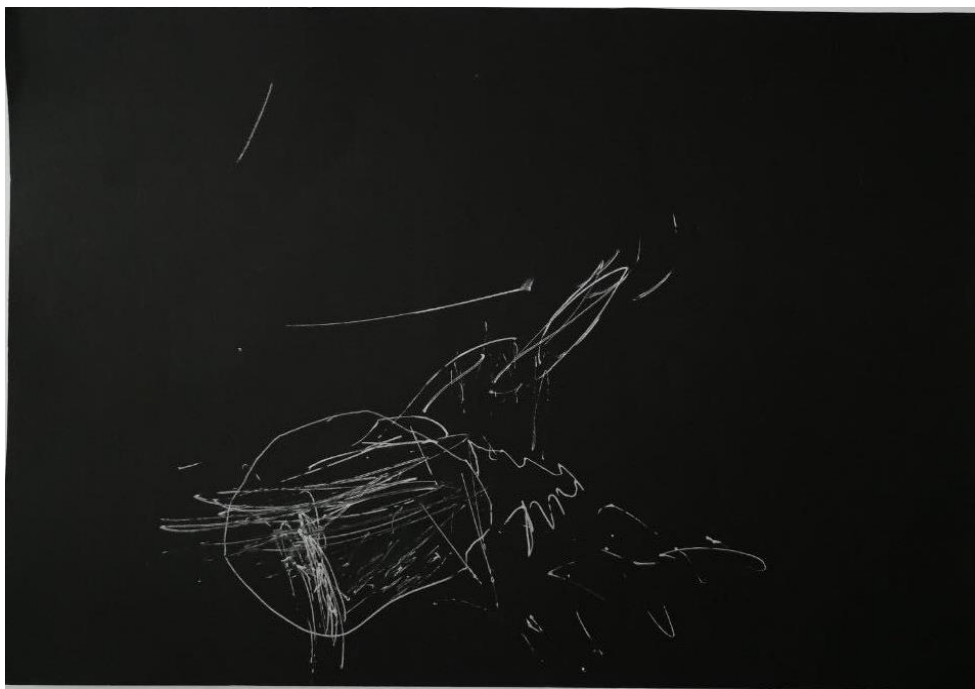
Djeca: ...

Paškica: Još jednom ću vam reći. Molim vas da mi napravite crteže *paške čipke* kako bi to imala za uspomenu jer sam bila kod vas u vrtiću. Jeste li spremni?

Ja: Dakle, sada ćete sjesti za stol, svatko će uzeti bijelu kemijsku i njom ćete crtati po crnom papiru. Na stolu ćete imati crteže i čipku koju ste sad proučavali. Idemo!

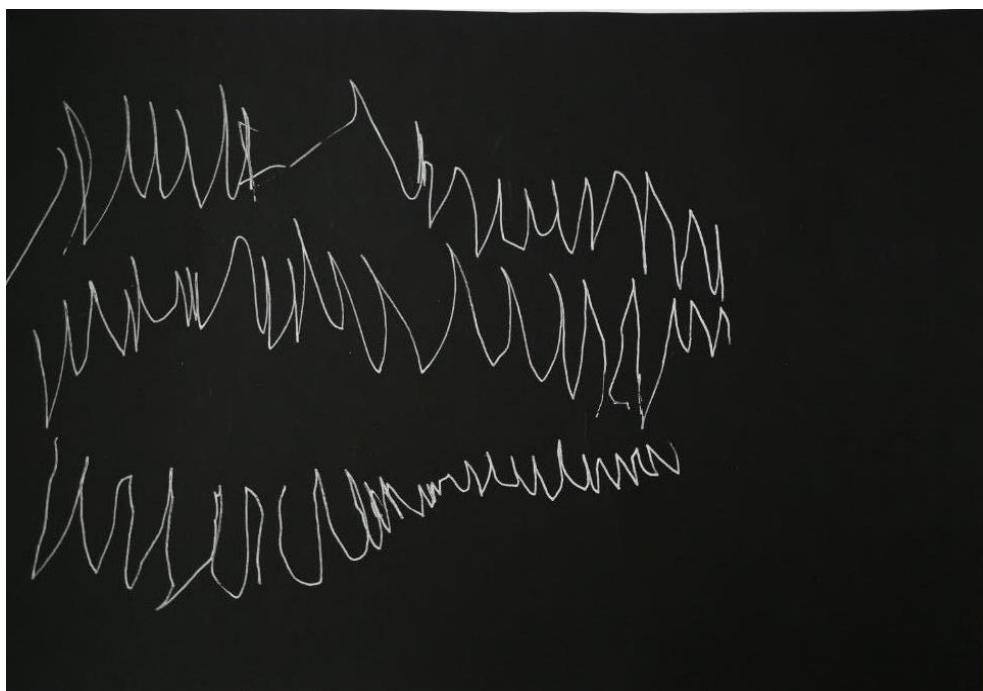

7.1.1. DJEČJI LIKOVNI RADOVI – „PAŠKA ČIPKA“

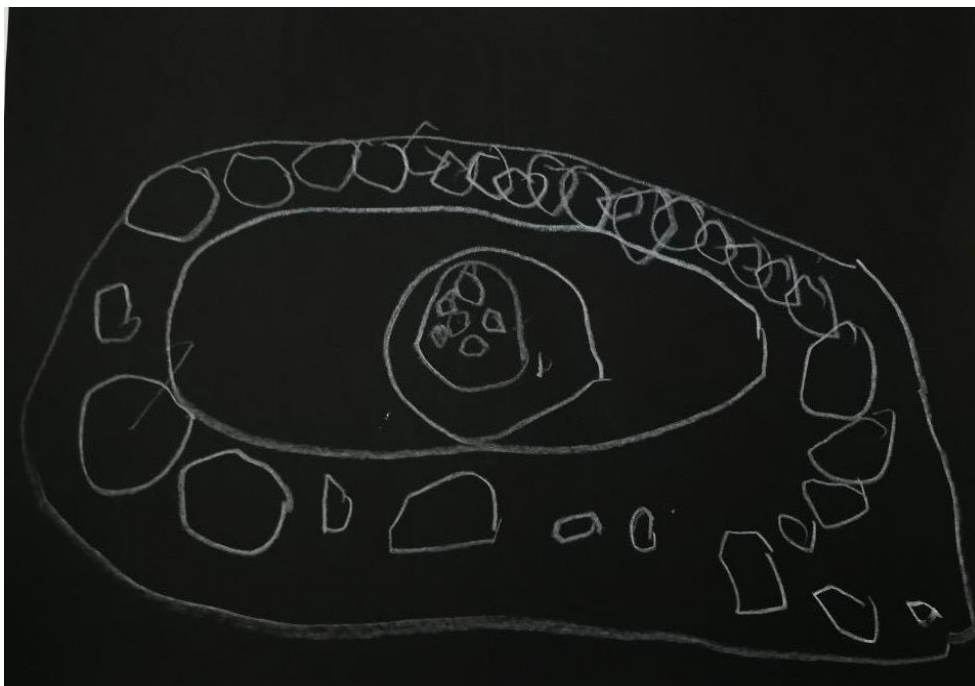
Slika 8. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 4,5

Izvor: Matilda Car

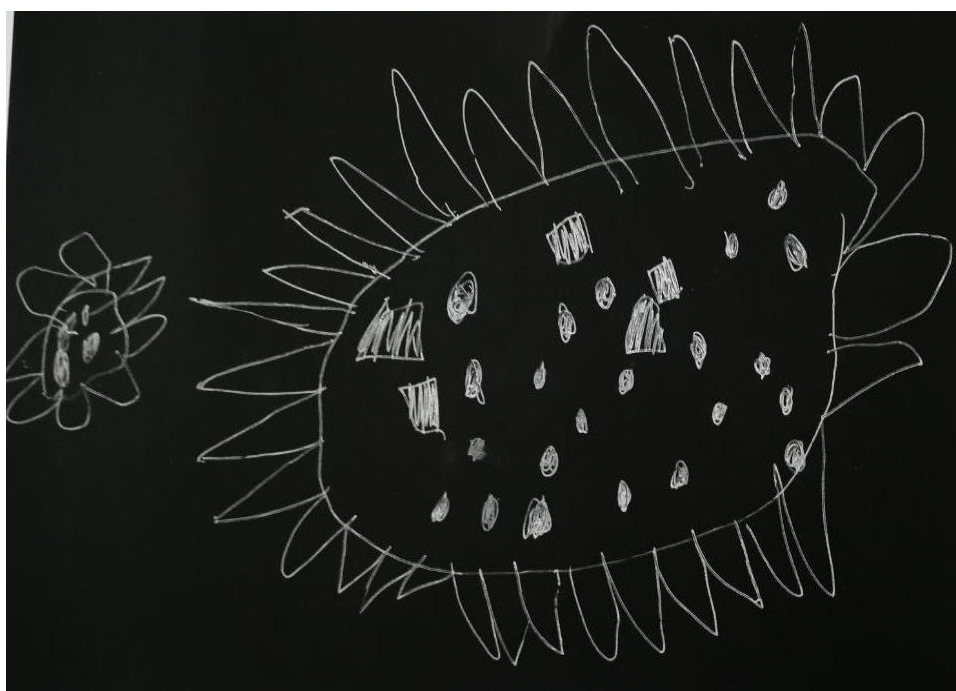
Slika 9. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 5,8

Izvor: Matilda Car

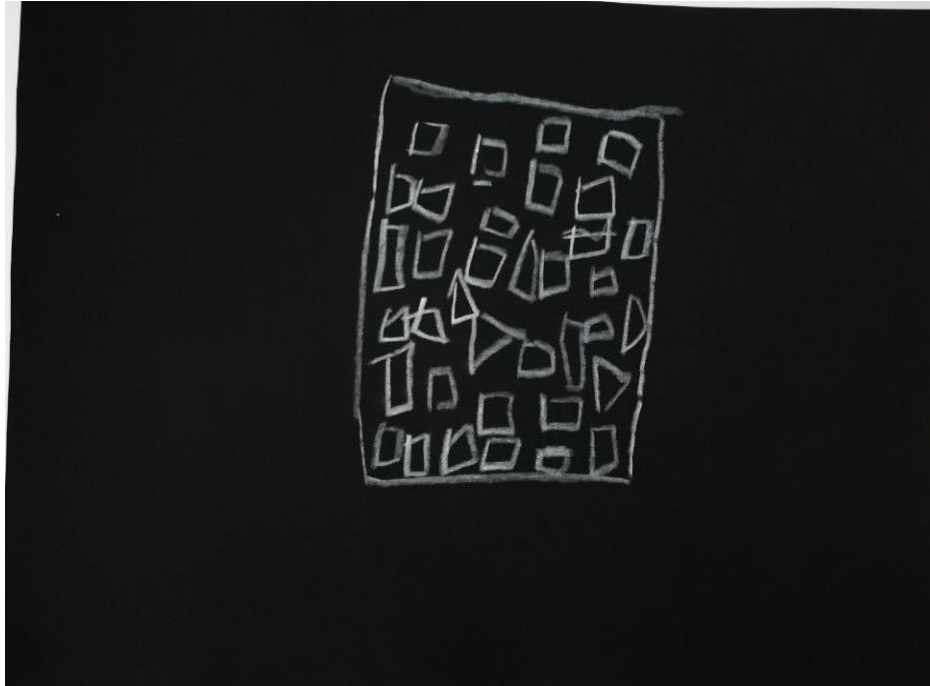
Slika 10. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 5,3

Izvor: Matilda Car

Slika 11. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, djevojčica 5,4

Izvor: Matilda Car

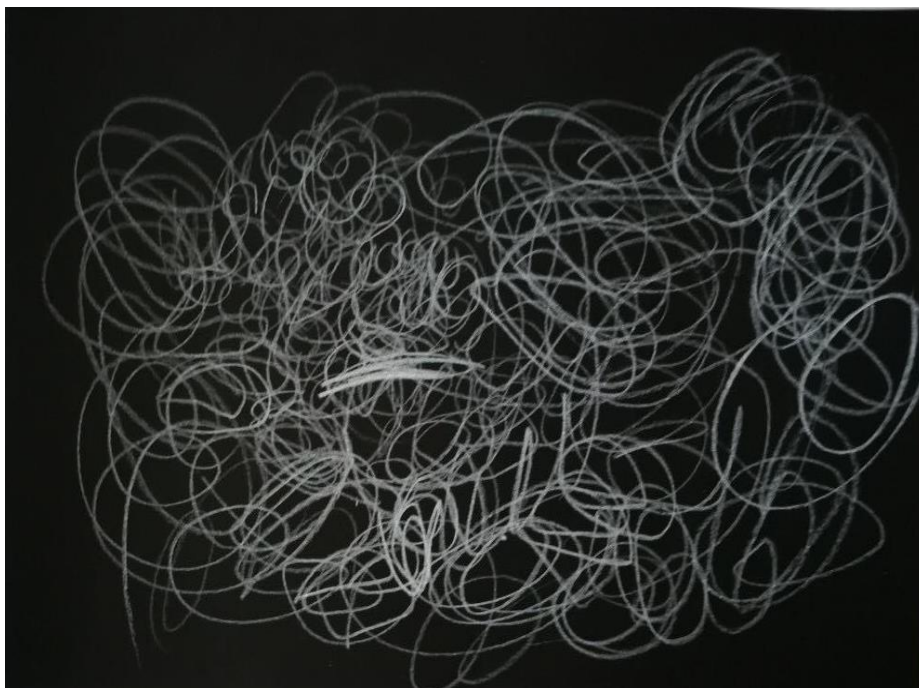
Slika 12. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, djevojčica 4,11

Izvor: Matilda Car

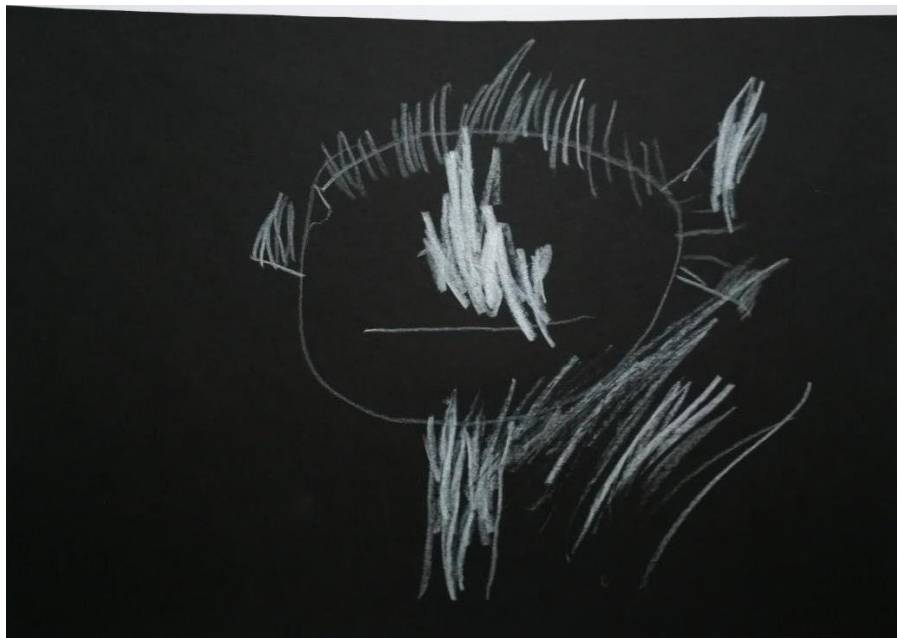
Slika 13. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 5,2

Izvor: Matilda Car

Slika 14. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 5,5

Izvor: Matilda Car

Slika 15. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 3,6

Izvor: Matilda Car

7.1.2. POTICAJI U PROVEDENOJ AKTIVNOSTI:

Studentica je u uvodnom dijelu likovne aktivnosti djecu upoznala s Paškom čipkom tako što je ponudila djeci da pokušaju izraditi čipku vezanjem bijelog konca. Osim što su djeca mogla probati izraditi čipku, studentica je donijela više primjeraka različitih vrsta čipki kako bi djeci dala na uvid da nisu sve čipke jednake. Sredstvo koje je dodatno motiviralo djecu je ručno izrađena lutka Paškica koja je djeci postavljala pitanja, provela ih kroz priču o podrijetlu čipke i uvela ih u glavni dio aktivnosti.

7.2. LIKOVNA AKTIVNOST: „ZULU – RATNIČKI NAKIT“

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Preddiplomski stručni studij predškolskog odgoja

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE AKTIVNOSTI IZ METODIKE LIKOVNE KULTURE II („PUT OKO SVIJETA“ – ZULU RATNIČKI NAKIT)

Studentica: Grguraš Karla

Naziv kolegija: Metodika likovne kulture II

Nositeljica kolegija: mag. art. paed., pred. Breza Žižović

Ak. god.: 2018. / 2019.

Godina studija: PO3

Pula, 10. svibnja 2019.

OPĆI PODACI

Dječji vrtić: „Centar“ Pula

Studentica: Grguraš Karla

Broj djece: 22

Dob djece: 4,5 – 5,5 godina

Odgojitelj: Snježana Vukelić

Odgojna skupina: „Zečići“

Psihofizičke karakteristike djece:

Odgojnu skupinu „Zečići“ čini 22 djece, 11 djevojčica i 11 dječaka.

Lokacija aktivnosti: Predškolska ustanova „Dječji vrtić Pula“, Područni objekt „Centar“

Datum izvedbe: 10. svibnja 2019.

STRUČNI PODACI

Cilj aktivnosti: Djecu upoznati s ratničkim ogrlicima plemena Zulu u Africi. Uočavanje ritma te tehničko ovladavanje karakteristikama kiparske tehnike – flaks i slamke

Razvojne zadaće

a) tjelesni, psihomotorički i zdravstveni razvoj:

- razvijati sposobnost izvođenja preciznih pokreta i koordinacije oko-ruka (rezanje slamki i njihovo nizanje na flaks)
- poticati mišićno-zglobnu osjetljivost pomagalicama i sredstvima

b) emocionalno-socijalni razvoj ličnosti:

- poticati na samostalno korištenje pribora
- poticati pozitivne emocije i komunikaciju

c) spoznajni razvoj:

- poticati i razvijati sposobnost rješavanja problema i radoznalosti
- poticati i razvijati sposobnost spoznavanja prostora i predmeta (veličina, oblik)

d) komunikacijsko-stvaralački razvoj

- poticati i razvijati likovno izražavanje te sposobnost korištenja likovnog jezika i likovnih tehnika

Likovni jezik

a) likovni elementi: linijski istanjena masa

b) kompozicijska načela: ritam

Likovno područje

a) likovna tehnika: kiparska tehnika - slamke i flaks

b) materijali i pribor: slamke, flaks, škare

c) postupci: rezanje i nizanje

Korelacija: priroda i društvo, matematika

Metode: metoda razgovara, metoda demonstracije

Principi: princip slobodnog likovnog izražavanja, princip svjesnosti i aktivnosti, princip primjerenosti dobi djeteta

Socijalni oblici rada: frontalni i individualni rad

Priprema odgojitelja za rad:

- VARLJEN HERCEG, RONČEVIĆ, A. i KARLAVARIS, B. (2010). *Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alfa d.d.
- Internetske stranice:
- https://www.wilsonstockphotos.com/southafrica_zulu/h2A1893E7#h2a1893e7

- <https://www.future-trans.com/africa-news/facts-about-zulu-culture-language-people/>
- <http://www.vtm.org.za/zulu-hut/đ>
- http://www.zulu-culture.co.za/zulu_family.php#.XMS6fegzbIU
- <https://www.youtube.com/watch?v=pBs1W5Zbk8Y>

ARTIKULACIJA AKTIVNOSTI

UVODNI DIO AKTIVNOSTI

Prije početka aktivnosti, na stolove ću postaviti sav potreban materijal za rad. Također ću unaprijed pripremiti male papiriće s imenima djece. Djeci ću prvo pustiti glazbu Zulu plemena te ih upitati je li im se svidjela i zašto. Nakon toga ću im pokazati kartu Afrike na kojoj se nalazi spužva na mjestu Hrvatske i Kraljevstva Zulu. Na ta mjesta zapiknut ću male zastavice i tako djeci pokazati gdje se nalazi pleme Zulu u odnosu na njih. Objasniti ću im tko su oni i objasniti prijevod njihova imena. Zatim ću ih provesti kroz selo plemena Zulu – makete kuća gdje žive, ognjišta za okupljanje i glavne kuće gdje se održavaju manifestacije (plesanje). Djeca će zatim tradicionalnu odjeću muškarca i žene Zulu plemena stavljati, pomoću čička, na slike dječaka i djevojčice. Također će stavljati male ogrlice na žene, nakon čega ću ih uputiti da u ovom plemenu i muškarci nose ogrlice. Objasniti ću im čemu su služile ogrlice muškarcima, nakon čega ću im pokazati sliku Zulu ratničke ogrlicu, kao i izrađenu ogrlice, te materijal od kojeg se najčešće radi (kost sa zubima). Završivši s upoznavanjem zemlje, načina života i ogrlicama, djeci ću objasniti kiparsku tehniku koju će koristiti – flaks i slamke. Pokazati ću im da se na slamkama nalaze probušene rupice na različitim mjestima te da trebaju odrezati slamku što bliže jednoj rupici. Objasniti ću im da slamke mogu biti različitih duljina te da će kroz rupice na slamki provlačiti flaks kako bi stvorili svoju ratničku ogrlicu.

GLAVNI DIO AKTIVNOSTI

Djeca će sjesti za stol koji je već pripremljen za rad s potrebnim materijalima. Tijekom aktivnosti promatrat ću svu djecu i njihov rad. Po potrebi ću odgovarati na njihova pitanja i pomoći kada uvidim da je nekom djetetu potrebno.

ZAVRŠNI DIO AKTIVNOSTI

Po završetku aktivnosti, zamolit ću djecu da me pozovu kada završe s izradom ogrlice kako bih na ogrlicu mogla provući papirić s djetetovim imenom i pomogla mu da zaveže svoju ogrlicu. Također ću sa svakim djetetom razgovarati o njegovom uratku i pohvaliti ga. Nakon što su sva djeca završila, pohvaliti ću cijelu skupinu te ih poticati na zajedničko pospremanje korištenog materijala.

PRILOZI

Prilog 1

Prilog 2

Prilog 3

Prilog 4

Prilog 5

Prilog 6

Prilog 7

7.2.1. DJEČJI LIKOVNI RADOVI – „ZULU RATNIČKI NAKIT“

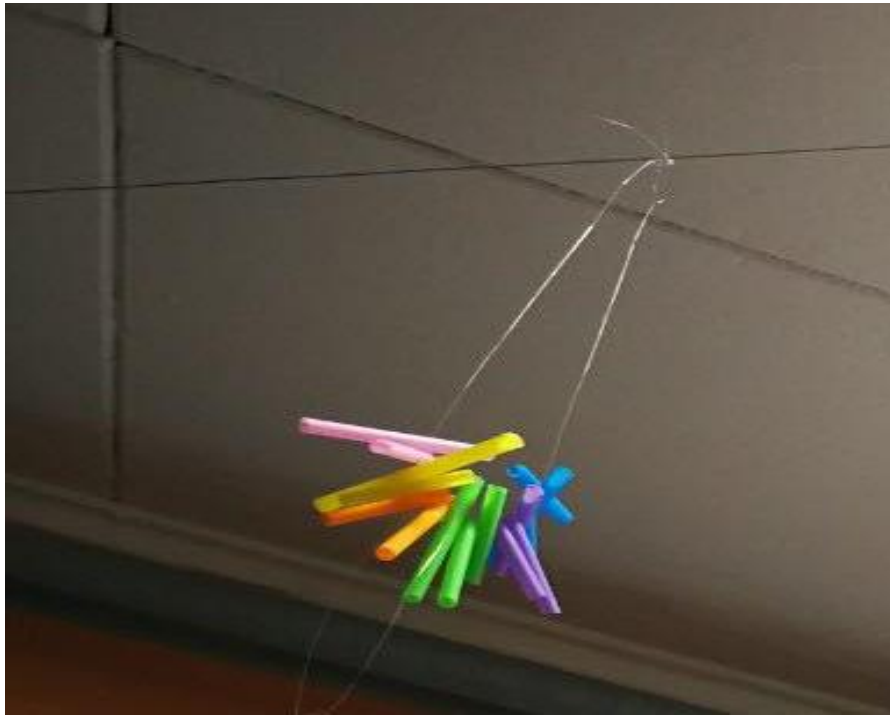
Slika 16. „Zulu ratnički nakit“, kombinirana tehnika, dječak 4,8

Izvor: Matilda Car

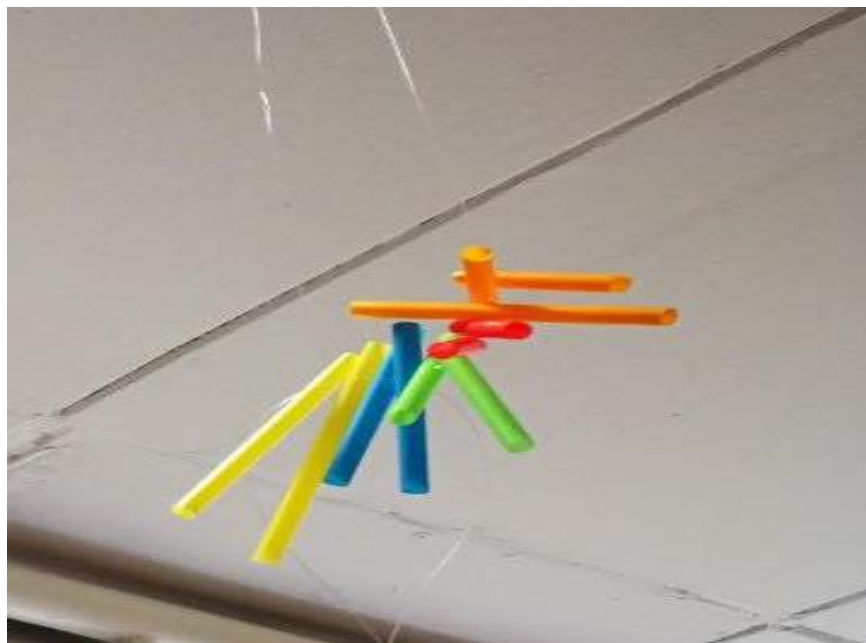
Slika 17. „Zulu ratnički nakit“, kombinirana tehnika, djevojčica 4,1

Izvor: Matilda Car

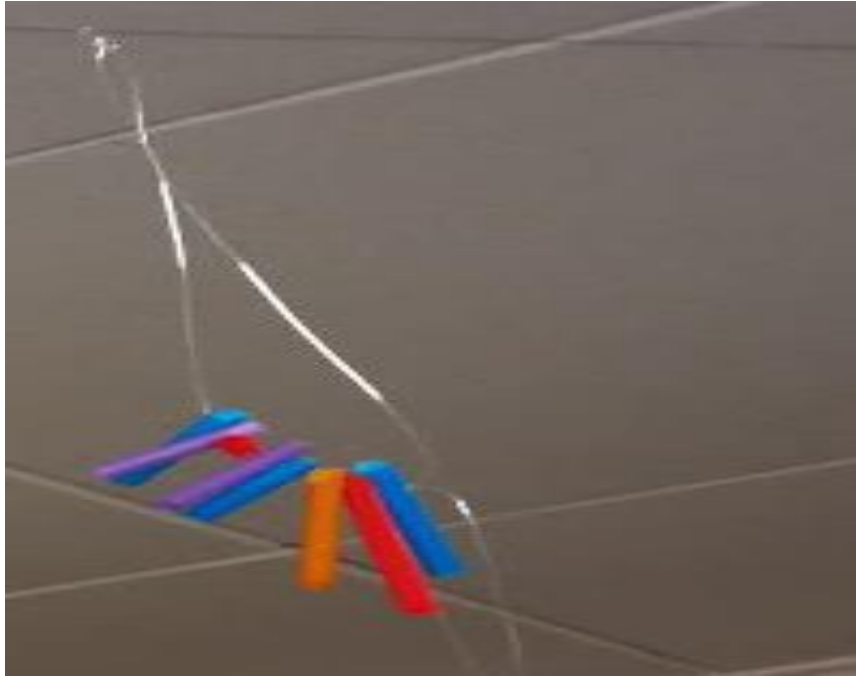
Slika 18. „Zulu ratnički nakit“, kombinirana tehnika, djevojčica 4,5

Izvor: Matilda Car

Slika 19. „Zulu ratnički nakit“, kombinirana tehnika , dječak 5,5

Izvor: Matilda Car

Slika 20. „Zulu ratnički nakit“, kombinirana tehnika, djevojčica 3,9

Izvor: Matilda Čar

7.2.2. POTICAJI U PROVEDENOJ AKTIVNOSTI :

Aktivnost je započela tradicionalnom glazbom plemena Zulu. Zatim je studentica pokazala kartu Afrike i pokušala djeci dočarati udaljenost između Hrvatske i staništa plemena Zulu. Budući da je Zulu djeci nepoznat pojam studentica je objasnila značenje imena i njegovo podrijetlo. Kako bi djeca što bolje doživjela pleme i njihov život tamo studentica je izradila maketu koja prikazuje način života tog plemena. Dodatna motivacija potekla je iz razgovora kako su i muškarci, a ne samo žene nosili nakit i u koje svrhe.

7.3. LIKOVNA AKTIVNOST: „ANTONI GAUDÍ – MOZAIK“

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

STRUČNI STUDIJ PREDŠKOLSKOG ODGOJA

Akademska godina: 2018./2019.

Kolegij: Metodika likovne kulture 2.

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE AKTIVNOSTI IZ LIKOVNE KULTURE

(Put oko svijeta – Španjolska - Antoni Gaudí - mozaik)

Dječji vrtić: „Centar“ Pula

Mentor: mag. art. paed. ped. Breza Žižović

Student: Ani Jakopović, PO3

Pula, 10.05.2019.

Broj djece: 22

Dob djece: 4-7 god.

Psihofizičke karakteristike djece: Skupina „Sovice“ odgojna je skupina u razdoblju od 4 do 7 godina. U skupini je 11 djevojčica i 11 dječaka. Nema djece s posebnim potrebama.

Odgojitelji: Jadranka Banković-Matijašević i Jasminka Mešić

Odgojna skupina: Sovice

Lokacija aktivnosti: Pula

Datum izvedbe: 10. svibnja 2019.

Prethodne aktivnosti: Posjet muzeju španjolske kulture, slušanje španjolske glazbe

Cilj aktivnosti: Kroz ponuđena sredstva upoznati djecu sa remek djelima poznatog arhitekta Antonija Gaudija iz Španjolske. Poticati razvoj likovnog izražavanja djece i ojačati individualnu kreativnost stvaranjem vlastitog mozaika. Potaknuti ih na usmjeravanja pozornosti na detalje određene skulpture kako bi bili što precizniji u izradi mozaika tj. rješavanju likovnog problema.

Razvojne zadaće

- a) tjelesni, psihomotorički i zdravstveni razvoj
- razvijati finu motoriku šake
  - stvarati ugodnu, ležernu i poticajnu atmosferu za rad
  - razvijati izvođenje preciznih pokreta i koordinaciji oko-ruka
  - razvijati taktilnu i mišićno-zglobnu osjetljivost
  - razvijati koncentraciju
- b) emocionalno-socijalni razvoj ličnosti
- pohvalom tijekom igre utjecati na razvoj pozitivne slike o sebi i jačanju samopouzdanja
  - razvijati samostalnost, neovisnost i osjećaj uspješnosti u radu
  - potaknuti i održavati djetetovu radoznalost

- c) spoznajni razvoj
  - razvijati estetske kvalitete
  - razvijati samostalnost i individualnost u radu
  - razvijati spoznaje o postojanju različitih znamenitosti

- d) komunikacijsko-stvaralački razvoj
  - razvijati govorne i komunikacijske vještine tijekom i nakon aktivnosti (opisivanje, pričanje, objašnjavanje..)
  - poticati međusobnu komunikaciju djece tijekom zajedničkih aktivnosti

Likovni jezik

- a) likovni elementi: površina
- b) kompozicijska načela: proporcija i ritam

Likovno područje

- a) likovna tehnika: slikarska tehnika - mozaik
- b) materijali i pribor: drveni okvir, žbuka, kamenčići, fotografije s primjerima
- c) postupci: utiskivanje

Korelacija: povijest, geografija

Metode: metoda razgovora, metoda demonstracije

Principi: Princip slobodnog likovnog izražavanja, princip svjesnosti i aktivnosti, princip zornosti i apstraktnosti

Socijalni oblici rada: frontalni i individualni rad

Priprema odgojitelja za rad: HERCEG, RONČEVIĆ, KARLAVARIS (2010.)

Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi. Zagreb: Alfa d.d.

ARTIKULACIJA AKTIVNOSTI

Uvodni dio aktivnosti:

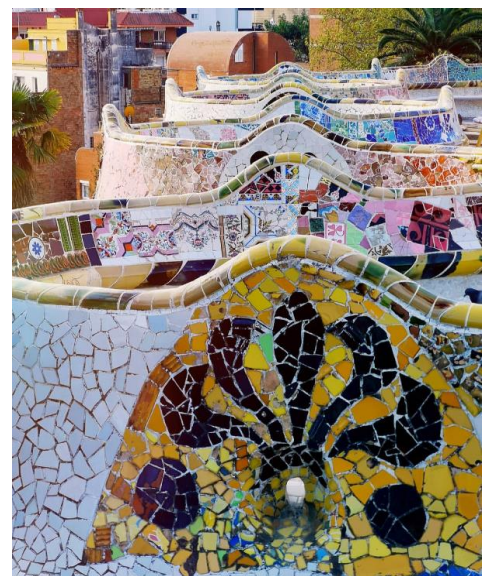
Prije početka aktivnosti pripremit ću sav potreban materijal (napraviti ću žbuku, pripremiti okvire i kamenčiće). Djeca će sjesti na stolice u formaciju kruga te ću započeti motivacijskim djelom. Ući ću u sobu odjevena kao Španjolka i zaplesati na španjolsku pjesmu. Potom ću sjesti s djecom, predstaviti se i reći im da sam se vratila s putovanja iz Španjolske. Pitat ću ih ako znaju gdje se Španjolska nalazi i ako mi mogu pomoći pronaći Španjolsku na globusu. Pokazat ću im gdje se nalazi glavni grad Barcelona gdje sam bila na odmoru te im pokazati fotografije grada. Reći ću im da me je najviše oduševila arhitektura Antonija Gaudija koji je napravio velik broj vrijednih znamenitosti i skulptura prekrivenih mozaikom te ću im pokazati fotografije najpoznatijih. Objasnit ću im što je mozaik i demonstrirati tehniku, a potom će djeca samostalno napraviti svog guštera od kamenčića koje će utiskivati u žbuku koja se nalazi unutar okvira.

Radni, glavni dio aktivnosti

Djeca samostalno stvaraju likovni izričaj. Tijekom aktivnosti obilazit ću ih, pružit im pomoć ukoliko se pojavi potreba te ću ih poticati i usmjeravati na rad. Obilazit ću ih i dozvolit ću da rade koliko je njima potrebno.

Završni dio aktivnosti

Pri završetku aktivnosti djecu ću usmjeriti da svoj rad polože na predviđeno mjesto. Kada sva djeca završe svoje likovne radove okupiti ćemo se na istom mjestu kao i u uvodnom dijelu aktivnosti te razgovarati o njoj (kako im se svidjela cijela aktivnost, jesu li zadovoljni svojim radom...). Pohvalit ću svu djecu i zahvalit im na sudjelovanju. Fotografije znamenitosti i skulptura Barcelone

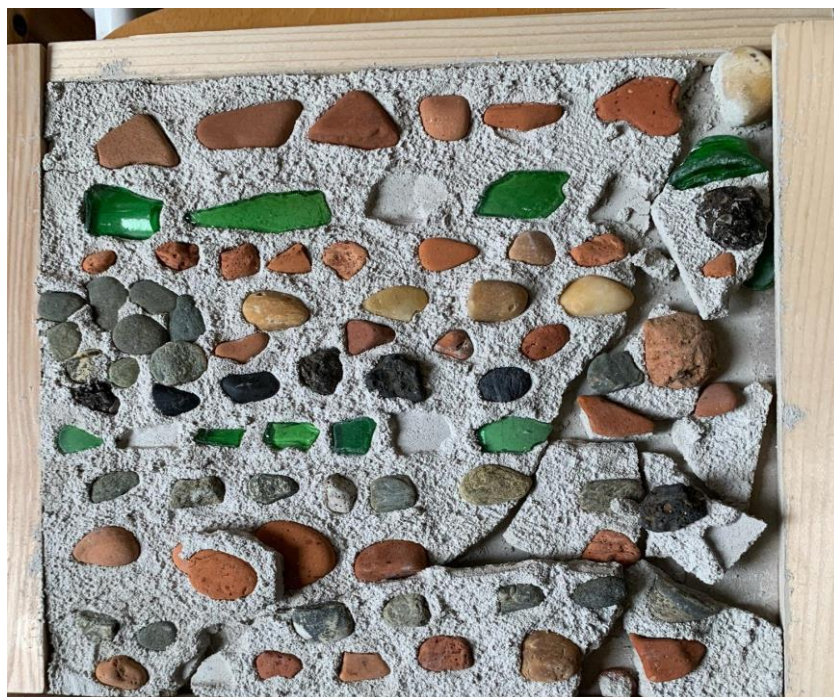

7.3.1. DJEČJI LIKOVNI RADOVI – „ANTONI GAUDÍ MOZAIK“

Slika 21. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, dječak 7,3

Izvor: Matilda Car

Slika 22. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, djevojčica 7,1

Izvor: Matilda Car

Slika 23. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, djevojčica 6,11

Izvor: Matilda Car

Slika 24. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, djevojčica 5,11

Izvor: Matilda Car

Slika 25. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, dječak 4,2

Izvor: Matilda Car

Slika 26. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, djevojčica 6,2

Izvor: Matilda Car

Slika 27. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, dječak 6,1

Izvor: Matilda Car

Slika 28. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, dječak 4,2

Izvor: Matilda Car

Slika 29. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, djevojčica 6,6

Izvor: Matilda Car

Slika 30. „Antoni Gaudí Mozaik“, mozaik, dječak 6,7

Izvor: Matilda Car

7.3.2. POTICAJI U PROVEDENOJ AKTIVNOSTI:

Studentica je donijela dašak Španjolske odjevena u tradicionalnu odjeću i plesom na Španjolsku glazbu. Potom, upitala je djecu znaju li gdje se nalazi Španjolska, te im pokazala gdje se nalazi glavni grad Barcelona. Oduševljena arhitekturom Antonija Gaudija studentica je djeci predstavila više različitih njegovih djela. Nakon što je djeci objasnila što je mozaik i kako se stvara, prešli su na glavni dio aktivnosti.

7.4. LIKOVNA AKTIVNOST: „ZLATNI MOST U VIJETNAMU“

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ PREDŠKOLSKI ODGOJ
AKADEMSKA GODINA: 2018./2019.

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE AKTIVNOSTI IZ
METODIKE LIKOVNE KULTURE
(ZLATNI MOST U VIJETNAMU)

KOLEGIJ: Metodika likovne kulture 2
NOSITELJ: Breza Žižović, mag. art. paed., pred.,
STUDENTICA: Matilda Car

Pula, svibanj 2019.

DJEČJI VRTIĆ: Dječji vrtić Centar, Pula

BROJ DJECE: 7

DOB DJECE: od 5,5 do 6,5 godine

PSIHOFIZIČKE KARAKTERISTIKE DJECE: Odgojna skupina "Pčelice" je starija dobna skupina u koju je pedagoške godine 2018./2019. upisano ukupno 23 djece od toga 14 dječaka i 9 djevojčica. U skupini je jedno dijete s posebnim potrebama.

ODGOJITELJICE: Barbara Kaić i Ana Jelenić

ODGOJNA SKUPINA: starija dobna skupina "Pčelice"

LOKACIJA AKTIVNOSTI: Dječji vrtić Centar

DATUM IZVEDBE: 10.05.2019.

PRETHODNE AKTIVNOSTI: u građevnom centru poticati djecu na građenje mostova od različitih materijala

CILJ AKTIVNOSTI: razviti kod djece želju za istraživanjem i prepoznavanjem različitih vrsta tekstura

RAZVOJNE ZADAĆE:

a) Spoznajni razvoj:

- Razvijati taktilnu percepciju – stjecanje iskustva dodirrom
- Razvijati vizualnu percepciju – stvaranje iskustva vidom
- Stjecati iskustva istraživanjem odnosa i veza među predmetima

b) Govor, komunikacija, izražavanje, stvaralaštvo

- Razvijati likovni senzibilitet za različita likovna sredstva i materijale
- Razvijati osjetljivosti za oblikovanje na plohi

LIKOVNI JEZIK:

a) Likovni elementi: masa i prostor

b) Kompozicijska načela: proporcija

LIKOVNO PODRUČJE: modeliranje

a) Likovna tehnika: kiparska tehnika - glinamol

b) Materijali i pribor: glinamol, plastični tanjuri, podloge, drveni štapići

c) Postupci:

KORELACIJA: priroda i društvo, zemljopis

METODE: metoda istraživanja

PRINCIPI: princip slobodnog likovnog izražavanja, princip primjerenosti dobi djeteta i individualnosti

SOCIJALNI OBLICI RADA: individualni oblik rada

PRIPREMA ODGOJITELJA ZA RAD: izrada materijala za motivacijski dio aktivnosti

TIJEK AKTIVNOSTI

UVODNI DIO: Aktivnost započinjem ulaskom u sobu odgojne skupine odjevena u odjeću koja simbolizira vijetnamsku kulturu. Reći ću djeci da ćemo danas, nakratko, otputovati u Vijetnam i pokazati gdje se ta država nalazi. Naglasit ću kako ćemo posebnu pažnju usmjeriti na Zlatni most koji se nalazi iznad vijetnamskog gradića Da Nang. Putem projektora djeca će moći pogledati video u kojem se jasno vidi izgled mosta. Nakon videa upitat ću djecu šta su sve vidjeli, je li im se svidjelo i sl.. Nadalje, ono što ovaj most čini prepoznatljivim je par divovskih ruku koje "drže most", te ćemo najviše naglašavati izgled ruku putem razgovora o rukama, dlanu, prstima i pjesmicama uz pokret. Nakon detaljnog opisivanja ruku svakome ću podijeliti po jednu tenis lopticu. Zamoliti ću djecu da stave lopticu u jedan dlan. Nakon što to svi naprave reći ću im da drugom rukom maknu lopticu, ali da pritom zadrže ruku u istom položaju u kojem je bila dok je držala lopticu. Ovime ću djecu skrenuti pažnju na raspored prstiju i izgled ruke koju moraju modelirati. Prije nego krenem na demonstraciju tehnike, upitat ću djecu šta misle zašto baš ruke drže taj most. Kolegice će zapisivati odgovore. Naposljetku, demonstrirat ću tehniku i djeca započinju aktivnost.

GLAVNI DIO: U sklopu glavnog dijela aktivnosti na stolu će biti postavljeni plastični tanjuri s vrlo malo vode, podloge i drveni štapići. Svako dijete će dobiti komad glinamola. Zadatak je da iz jednog komada glinamola izvlačeći, oblikujući stvore ruku. Djeca će moći tapkati prstićima u vodu kako bi zagladili eventualne neravnine.

ZAVRŠNI DIO: Kako se aktivnost privodi kraju, djeca odlažu svoje radove na mjesto za sušenje i pospremamo zajedno likovni centar. Nakon pospremanja pokušat ću

dobiti povratnu informaciju od djece o tome kako im se sviđjela aktivnost. Nakon što su se radovi osušili zajedno ih promatramo i komentiramo.

PRILOZI:

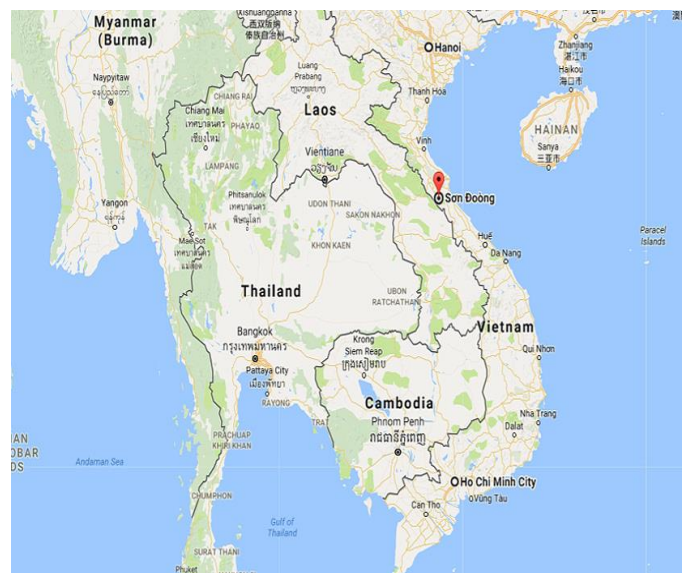
Slika 1. Zlatni most u Vijetnamu – pogled na ruku s vanjske strane

Slika 2. Zlatni most u Vijetnamu - pogled na dlan ruke

Slika 3. Zlatni most u Vijetnamu - pogled iz daljine

Slika 4. Prikaz Vijetnama na karti ili globusu

PJESMICA UZ POKRET:

PRSTI

Prste ima ruka svaka (treperiti prstima)

kad ih stisneš to je šaka (stisnuti šake)

bum-bum-bum (lupkati šakom o šaku)

ta je pjesma laka.

Igraju se ruke dvije ("trčati" rukama prema naprijed)

tko će brže, tko će prije

Bum-bum-bum to je pjesma laka.

7.4.1. DJEČJI LIKOVNI RADOVI – „ZLATNI MOST U VIJETNAMU“

Slika 31. „Zlatni most u Vijetnamu“, glinamol, dječak 5,6

Izvor: Matilda Car

Slika 32. „Zlatni mostu Vijetnamu“, glinamol, dječak 5,8

Izvor: Matilda Car

Slika 33. „Zlatni most u Vijetnamu“, glinamol, djevojčica 6,4

Izvor: Matilda Car

Slika 34. „Zlatni most u Vijetnamu“, glinamol, dječak 5,9

Izvor: Matilda Car

Slika 35. „Zlatni most u Vijetnamu“, glinamol, dječak 6,8

Izvor: Matilda Car

Slika 36. „Zlatni most u Vijetnamu“, glinamol, djevojčica 6,1

Izvor: Matilda Car

7.4.2. POTICAJI U PROVEDENOJ AKTIVNOSTI:

Uvodni dio aktivnosti započeo je dolaskom studentice odjevene u tradicionalnu vijetnamsku odjeću. Pokazala je djeci gdje se nalazi Vijetnam i posebnu pažnju posvetila Zlatnom mostu. Djeca su putem video zapisa mogla vidjeti kako most izgleda. Razgovorom obratila je pažnju na izgled ruku, položaj dlana i prstiju. Nakon razgovora podijelila je djeci tenis loptice uz pomoć kojih su djeca mogla dodatno osvijestiti položaj ruku koje drže most. Nakon demonstracije tehnike djeca su krenula u aktivnost.

8. ZAKLJUČAK

Dječje likovno stvaralaštvo jedno je od najranijih dječjih izraza. Djeca se običnu počinju stvaralački izražavati onda kada i počnu govoriti. Svako dijete ima potrebu izraziti svoje misli i emocije, a dok su vrlo mali najlakši način izražavanja je upravo likovni izraz. Brešan (2008) naglašava kako dječji likovni izraz predstavlja dječju komunikaciju s vanjskim svijetom. Likovna kreativnost, izražavanje djece crtežom, slikom, može se definirati kao oblik stvaralačke aktivnosti kojima se dijete igra, govori, prikazuje i razvija. Kako je dijete u svom likovnom izražavanju aktivno, dječji likovni rad postaje proizvod simultane aktivnosti njegovih očiju, ruku i mašte. Djeca uglavnom crtaju, slikaju, oblikuju iz zadovoljstva, znatiželje i izražavaju ono što ih najviše interesira i veseli.

Zbog toga je vrlo važno poticati djecu da likovno stvaraju, ali ne treba se previše uplitati u njihov rad. Svako uplitanje odraslih povećava rizik od pada razine djetetove kreativnosti. U današnje vrijeme modernih tehnologija, zbog užurbanog načina života, vrlo je teško paziti da djecu ne izložimo medijima u prevelikoj mjeri. Animirani filmovi i video igrice utjecajan su izvor lako pamtljivih oblika koje djeca nesvjesno prihvaćaju i šire međusobno, te tako sputavaju svoju kreativnost.

Unutar rada su uvrštene četiri likovne aktivnosti studenata koje prikazuju na koji način i kojim materijalima su poticali likovno stvaralaštvo djece. Rezultat adekvatno izabranih materijala je individualnost koju možemo vidjeti u dječjim radovima, odnosno nema šablonskih radova. U svaki rad utkana je osobnost djeteta koje ga je izrađivalo i to je ono što ovaj projekt i likovne aktivnosti čini još uspješnijima.

9. LITERATURA

1. BELAMARIĆ, D. (1986). *Dijete i oblik*. Zagreb: Školska knjiga.
2. BREŠAN, D. (2008). *Dječja likovna kreativnost od prve do desete godine života*. Osijek: Profil Klett
3. GRGURIĆ, N., JAKUBIN, M. (1996). *Vizualno likovni odgoj i obrazovanje*. Zagreb: Educa.
4. HERCEG, I., RONČEVIĆ, A., KARLAVARIS, B. (2010). *Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alfa.
5. RUŽIĆ, B. (1959). *Djeca crtaju*. Zagreb: Školska knjiga.

ČASOPISI:

1. BALIĆ ŠIMRAK, A. (2010.) Predškolsko dijete i likovna umjetnost. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*. [Online] Vol.16-17. (broj 62-63/prosinac). str. 2-8., Dostupno na - <http://hrcak.srce.hr/124737> [Pristupljeno: 29.01.2019.]

10. POPIS SLIKA

- Slika 1. Prikaz linija (izvor: Belamarić, D., 1986;15)
- Slika 2. Prikaz kružićih linija (izvor: Belamarić, D., 1986;15)
- Slika 3. Vibrirajuće linije (izvor: Belamarić, D., 1986;16)
- Slika 4. Šaranje (izvor: Belamarić, D., 1986;18)
- Slika 5. Prikaz svih simbola (izvor: Belamarić, D., 1986;20)
- Slika 6. Ribe u akvariju (izvor: Belamarić, D., 1986;22)
- Slika 7. Projekt Put oko svijeta, tempera, dječak 7,3 (izvor: Matilda Car)
- Slika 8. Predodžba i poimanje dječje garderobe (izvor: Belamarić, D., 1986;27)
- Slika 9. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 4,5 (izvor: Matilda Car)
- Slika 10. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka dječak 5,8 (izvor: Matilda Car)
- Slika 11. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 5,3 (izvor: Matilda Car)
- Slika 12. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, djevojčica 5,4 (izvor: Matilda Car)
- Slika 13. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, djevojčica 4,11 (izvor: Matilda Car)
- Slika 14. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 5,2 (izvor: Matilda Car)
- Slika 15. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 5,5 (izvor: Matilda Car)
- Slika 16. „Paška čipka“, crni papir i bijela kemijska olovka, dječak 3,6 (izvor: Matilda Car)
- Slika 17. „Zulu ratnički nakit“, kombinirana tehnika, dječak 4,8 (izvor: Matilda Car)
- Slika 18. „Zulu ratnički nakit“, kombinirana tehnika, djevojčica 4,1 (izvor: Matilda Car)
- Slika 19. „Zulu ratnički nakit“, kombinirana tehnika, djevojčica 4,5 (izvor: Matilda Car)
- Slika 20. „Zulu ratnički nakit“, kombinirana tehnika, dječak 5,5 (izvor: Matilda Car)
- Slika 21. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, dječak 7,3 (izvor: Matilda Car)
- Slika 22. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, djevojčica 7,1 (izvor: Matilda Car)
- Slika 23. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, djevojčica 6,11 (izvor: Matilda Car)
- Slika 24. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, djevojčica 5,11 (izvor: Matilda Car)

- Slika 25. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, dječak 4,2 (izvor: Matilda Car)
- Slika 26. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, djevojčica 6,2 (izvor: Matilda Car)
- Slika 27. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, dječak 6,1 (izvor: Matilda Car)
- Slika 28. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, dječak 4,2 (izvor: Matilda Car)
- Slika 29. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, djevojčica 6,6 (izvor: Matilda Car)
- Slika 30. „Antoni Gaudi Mozaik“, mozaik, dječak 6,7 (izvor: Matilda Car)
- Slika 31. „Zlatni most“, glinamol, dječak 5,6 (izvor: Matilda Car)
- Slika 32. „Zlatni most“, glinamol, dječak 5,8 (izvor: Matilda Car)
- Slika 33. „Zlatni most“, glinamol, djevojčica 6,4 (izvor: Matilda Car)
- Slika 34. „Zlatni most“, glinamol, dječak 5,9 (izvor: Matilda Car)
- Slika 35. „Zlatni most“, glinamol, dječak 6,8 (izvor: Matilda Car)
- Slika 36. „Zlatni most“, glinamol, djevojčica 6,1 (izvor: Matilda Car)

11. PRILOZI

Tablica koja prikazuje raspored likovnih aktivnosti studenata u projektu *Put oko svijeta*:

ČETVRTAK, 11.04.2019.						
Br.	SAT	SKUPINA	STUDENTICA	MOTIV	TEHNIKA	LIKOVNI JEZIK
1	9,00	Zečiči	Morena Vuleta	Hrvatska Paška čipka	Crni papir i bijela kemijska olovka	Strukturna crta, harmonija
2	9,15	Zečiči	Nensi Vlahović	Italija Kolosem u Rimu	Bijeli papir i ugljen	Tonski crtež, proporcija
3	9,30	Sovice	Katja Vujat	Italija Kosi toranj u Pisi	Bijeli papir i crni flomaster	Gradbena crta, proporcija
4	9,45	Sovice	Ivona Hrgović	Italija Duomo u Milanu	Bijeli papir i olovka 2b ili 3b	Obrisna crta, proporcija
5	10,00	Pčelice	Patricia Vlastelin	Grčka Atlantida	Crni papir i bijela pastela	Crte po toku i karakteru, kontrast
6	10,15	Pčelice	Samira Čeranić	Bugarska Čiprovački ćilim	Bijeli papir i pastele	Spektar boja, ornament harmonija

ČETVRTAK, 18.04.2019.

Br.	SAT	SKUPINA	STUDENTICA	MOTIV	TEHNIKA	LIKOVNI PROBLEM
1	9,00	Zečiči	Lucija Žbulj	Velika Britanija Double decker autobus	Bijeli papir i pastele	Obrisna crta, proporcija
2	9,15	Zečiči	Marija Malatestinić	Italija Venecijanske maske	Bijeli papir i flomasteri	Ornament i obrisna crta,
3	9,30	Sovice	Valentina Malešević	Indija Mehndi	Bijeli papir i smeđi flomaster	Strukturna crta, ornament, harmonija
4	9,45	Sovice	Martina Bartaković	Francuska Eiffelov toranj	Bijeli papir, tuš i štapić	Crte po karakteru, proporcija
5	10,00	Pčelice	Nikolina Jurić	Hrvatska Zlatovez	grataž	Obrisna crta, kontrast
6	10,15	Pčelice	Mirta Brašnić	Austrija Arhitektura Hudertwassera	Bijeli papir i flomasteri	Koloristička crta, harmonija

ČETVRTAK, 25.04.2019.

Br.	SAT	SKUPINA	STUDENTICA	MOTIV	TEHNIKA	LIKOVNI PROBLEM
1	9,00	Zečiči	Janja Možgon	Nizozemska tulipani	Plavi papir, kolaž	Ploha, ritam
2	9,15	Zečiči	Sara Baldaš	Indija Vaze	Bijeli papir, gvaš	Tonovi boja, harmonija
3	9,30	Sovice	Andrea Bruner	Tibet Mandale	Bijeli papir, tempere	Pravilne plohe, simetrija
4	9,45	Sovice	Monika Brašnić	Australija Sydneyjska opera	Crni papir i kolaž	Ploha, kontrast
5	10,00	Pčelice	Stella Rudan	Japan Japansko slikarstvo	Bijeli papir, akvarel	Lokalna boja, harmonija
6	10,15	Pčelice	Ivana Buneta	Francuska Vitraj katedrale Notre Dame	Crni papir, paus papir i folije u boji	Ploha, ravnoteža

ČETVRTAK, 02.05.2019.

Br.	SAT	SKUPINA	STUDENTICA	MOTIV	TEHNIKA	LIKOVNI PROBLEM
1	9,00	Zečići	Rene Starić	Hrvatska Mozaik- Eufrazijeva bazilika	Kolaž	Ploha, ritam
2	9,15	Zečići	Tanita Višnjic	Japan Origami	Papir plastika	Volumen, ravnoteža
3	9,30	Sovice	Mirna Romić	Kenija i Tanzanija Nakit plemena Masai	Žica i plastelin	Volumen, ritam
4	9,45	Sovice	Karin Červar	Kina Kineski zmaj	Krep papir i žica	Volumen, proporcija
5	10,00	Pčelice	Sandra Grgos	Arktička Kanada Iglu	Karton tisak na prozirnoj foliji	Ploha, jedinstvo
6	10,15	Pčelice	Doris Mustać	Hrvatska Lošinjska nošnja	Papir plastika	Volumen, proporcija

Petak, 09.05.2019.

Br.	SAT	SKUPINA	STUDENTICA	MOTIV	TEHNIKA	LIKOVNI PROBLEM
1	9,00	Zečići	Emili Stojimanov	Španjolska Kastanjete	Glinamol, štapići	Volumen, ornament
2	9,15	Zečići	Iva Kolić	Egipat Egipatsko pismo- hijeroglifi	Monotipija na tkanini	Ploha, kontrast
3	9,30	Sovice	Sanja Živić	Rusija Matrjoška	Papir plastika	Odnos veličina, plošno istanjena masa
4	9,45	Sovice	Josipa Culej	Uskršnji otok- Rapa Nui Moai	Glinamol	Udubljeno ispupčena masa, proporcija
5	10,00	Pčelice	Ana Milovan	Hrvatska Viteška kaciga	Kombinirana tehnika- karton i alu folija	Volumen, proporcija
6	10,15	Pčelice	Monika Mališa	Grčka Hramovi	Ljepenska, juteno uže	Reljef, proporcija

Petak, 10.05.2019.

Br.	SAT	SKUPINA	STUDENTICA	MOTIV	TEHNIKA	LIKOVNI PROBLEM
1	9,00	Zečići	Magdalena Kišurek	Havaji Havajski totemi	Kartonski tuljci i karton	Volumen, simetrija
2	9,15	Zečići	Karla Grguraš	Južnoafrička Republika Zulu ratnički nakit	Slamke i flaks	Linijski istanjena masa, ritam
3	9,30	Sovice	Stella Čorak	Grčka Drevni grčki disk	Aluminijska pločica	Reljef, jedinstvo
4	9,45	Sovice	Ani Jakopović	Španjolska Mozaici Gaudija	Mozaik	Reljef, kontrast
5	10,00	Pčelice	Matilda Car	Vijetnam Zlatni most u Vijetnamu	Glinamol	Udubljeno-ispupčena masa, proporcija
6	10,15	Pčelice	Petra Budimir	Nizozemska Vjetrenjače	Kombinirana tehnika-glinamol, štapići i metalna mrežica	Volumen, proporcija

SAŽETAK

Od najranije dobi, na razne načine, djeca zadovoljavaju svoju potrebu za stvaralaštvom. Svako dijete u jednom trenutku počinje istraživati svijet oko sebe. U tom razdoblju počinje se zanimati za boje, linije i mrlje te ih i samo samo stvarati. U to isto vrijeme, kada dijete tek otkriva svoju likovnost, postoji opasnost od sputavanja djetetove kreativnosti. Jednako tako ovaj period je bitan jer pravilnim poticanjem djece na slobodno izražavanje putem likovnog izražaja možemo kod djece stvoriti podlogu za slobodnim i bezgraničnim likovnim stvaralaštvom. Na početku rada govori se o likovnom stvaralaštvu djece i o njihovim prvim koracima u tom smjeru. Navedeni su likovni simboli koje djeca u tom periodu upotrebljavaju u svom likovnom izražavanju. Kroz faze likovnog razvoja djece moći ćete vidjeti kakve su i u kojem periodu promjene koje se događaju u likovnom razvoju djece. Naglasak u ovom radu stavljen je na poticanje i ometanje dječjeg likovnog stvaralaštva i na koji se sve to način može odvijati.

Ključne riječi: likovno stvaralaštvo, dječji crtež, dijete, poticanje, ometanje, likovne aktivnosti

SUMMARY:

From an early age, in many ways, children satisfy their need for creativity. Every child at one point begins to explore the world around him. During this period, they become interested in odors, lines, stains and how to made them. In that exact time, when child discover his own artistry, there is a risk of restricting child creativity. Equally, this period is important because of correct encouraging children to express themselves freely through artistic expression, we can create a foundation for free and boundless artistic creation in children. The beginning of the work discusses the artistic creation of children and their first steps in this direction. Listed are the visual symbols used by children during their period of expression. Through the stages of children's visual development you will be able to see the changes that are taking place in children's visual development and in what period. The emphies in this paper is on encauraging and disupting children's artistic creation and how all this can take place.

Keywords: visual art, children's drawing, child, encouraging, obstruction, art activities